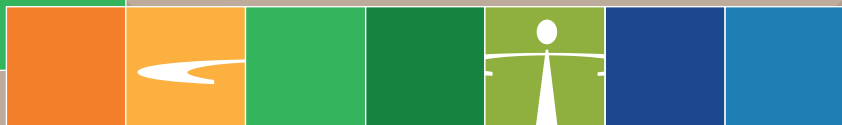

RUGALMAS ÉS ÁTJÁRHATÓ SZAKKÉPZÉS

Dilemmák és lehetőségek az Európai
Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET)
eszközeinek hazai alkalmazására

HOPPÁ

Disszeminációs füzetek 43.

Impresszum

Szerkesztette: Balla Ágnes, Lukács Julianna,
Nagy Zsófia, Szebeni Kinga

Kiadványszerkesztő: Vilimi Kata

Kiadja: Tempus Közalapítvány, 2013
A kiadásért felel: Tordai Péter, igazgató
Nyomdai kivitelezés: D-PLUS Kft.

ISBN 978-615-5319-10-5

Kiadványunk megjelenését az Emberi Erőforrások
Minisztériuma és az Európai Bizottság támogatta.
A kiadványban megjelentek a szerzők nézeteit tükrözik,
az Emberi Erőforrások Minisztériuma és az Európai Bizottság
nem tehető felelőssé a kiadványban foglaltak bármilyen
felhasználásáért.

Tempus Közalapítvány
1093 Budapest, Lónyay u. 31.
Postacím: 1438 Budapest 70, Pf. 508.
Infóvonal: (061) 237 1320
E-mail: info@tpf.hu
Internet: www.tka.hu | www.europass.hu |
www.gyakornokkereso.hu

TARTALOMJEGYZÉK

4	BEVEZETŐ
7	I AZ ECVET MAGYARORSZÁGON
9	1.1 Az ECVET megismerésére, megismertetésére tett hazai lépések
14	1.2.a A Magyar Képesítési Keretrendszer fejlesztése a TÁMOP 2.2.1-12/1-2012-0001 kiemelt projekt keretében
17	1.2.b Az MKKR és a szakképzési kredit
20	II HOL TART MA AZ ECVET EURÓPÁBAN?
29	III ECVET A MOBILITÁSBAN – HAZAI PÉLDÁK
47	A HAZAI ECVET SZAKÉRTŐI HÁLÓZAT TAGJAI
53	KÖNYVTÁR
55	FELHASZNÁLT IRODALOM

BEVEZETŐ

Az európai munkaerőpiac szereplői egyre nagyobb számban és egyre különbözőbb típusú bizonyítványokkal, tanúsítványokkal, oklevelekkel és diplomákkal találkozhatnak. Tagállami hagyományoktól függően a hatóságok bizonyos gazdasági tevékenység gyakorlását gyakran kötik képezések megszerzéséhez – ez történhet az egészség, a környezet, a fogyasztók védelme, a minőség biztosítása érdekében. A képezések jelentős részét hagyományosan a különböző hatóságok állítják ki, ám növekszik azoknak a tanúsítványoknak a száma is, amelyeket magáncégek, multinacionális vállalatok nyújtanak az általuk nyújtott tanfolyamok elvégzésekor. Ezek a tanúsítványok rendkívül sokfélék, a felhasználóknak – azaz a magánszemélyeknek, vállalatoknak vagy épp érintett hatóságoknak – nem egyszerű kiismerni magukat a képezések e dzsungelében. Máskor pedig semmilyen „papír” nem tanúsítja, hogy egy személy munkája vagy éppen hobija gyakorlása során milyen tudásra tett szert, mihez ért, mire képes, noha pont ezen *tanulási eredmények* érvényesítésére lenne szükség egy új állás megszerzéséhez, vagy valamely tanfolyamba való bekapcsolódáshoz. Márpedig a lakosság képzettségi szintje kulcskérdés valamennyi európai országban, amelynek célja a fenntartható és intelligens növekedés. A demográfiai kihívások, a népesség elégtelen képzettségi szintje, a gyors technológiai változások, a fenntartható gazdasághoz szükséges kompetenciák az egész életen át tartó tanulás ügyét az elmúlt évtizedekben az oktatáspolitikai napirend élére tűzték.

Az *egész életen át tartó tanulás* (*Lifelong Learning* – LLL) eléréséhez az Európai Unió egész eszközkészletet ajánl¹, melynek egyes részei évek óta működnek a különböző tagországokban. Ezek között szerepel az a fejlesztési folyamat, mely az *Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer* (ECVET) nevet kapta és a kölcsönös bizalom kialakítására, valamint mobilitás elősegítésére hivatott a szakképzésben. Az Európai Bizottság erről szóló ajánlását az Európai Parlament és Tanács 2009. június 18-án fogadta el és 27 tagország, köztük Magyarország kötelezte el magát a bevezetése mellett, ami azt jelenti, hogy a tagállamok megteremtik az ECVET fokozatos bevezetéséhez szükséges feltételeket és meghozzák a megfelelő intézkedéseket. Ez hazánkban a szakképzési rendszer (OKJ) és az EKKR/MKKR (*Európai Képesítési Keretrendszer/Magyar Képesítési Keretrendszer*) megfeleltetése részeként valósul meg.

MI AZ ECVET A GYAKORLATBAN?

Az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer bevezetésével a formális, nem-formális (pl. mobilitás vagy munkavégzés során) és informális (pl. érdeklődés, hobbi keretében) utakon megszerzett tudás, készségek és kompetenciák európai szintű elismerése, ezzel az egész életen át tartó tanulás támogatása a cél.

A különböző utakon elsajátított eredmények elismerését egy átlátható struktúra kialakításával, közös nyelv létrehozásával, valamint az érintett intézmények (képzők, munkáltatók) közötti kölcsönös bizalom és tapasztalatcseré elősegítésével teszi lehetővé, szerte Európában.

Deklarált célja, hogy az eltérő tanulási környezetben megszerzett tanulási eredmények elismerésével támogatassa a *szakmai képezés megszerzését* és a *képezések átláthatóbbá tételét* a nemzeti jogszabályokkal összhangban. Az ECVET a földrajzi (horizontális) mobilitás mellett a vertikális mobilitást is szolgálni kívánja, a *tanulási utak rugalmasabbá tétele* és egymáshoz kapcsolhatóságának megteremtése révén.

¹ Az egész életen át tartó tanulást támogató eszközrendszerekről kitűnő áttekintést ad TÓT ÉVA, BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS és SZEGEDI ESZTER által szerkesztett azonos című kiadvány – lásd www.tka.hu » Könyvtár.

Tulajdonképpen egy keretet ad a képzést szerezni kívánó személyek tanulási eredményeinek átviteléhez, elismeréséhez és adott esetben összegyűjtéséhez. Megjegyzendő azonban, hogy az ECVET semmiféle új jogosultságot nem teremt a tanulási eredmények automatikus elismerésére. Egy adott képzésre történő alkalmazása összhangban áll a tagállamokban alkalmazandó jogszabályokkal, szabályokkal és rendelkezésekkel.

Az ECVET-eszközök és -módszertan a következőket foglalják magukban:

- az Európai Képzési Keretrendszerre alapozva a *képzések tudás, készség, kompetencia alapú bontása*, azaz a *tanulási eredmények leírása*, majd azok *tanulási egységekbe való csoportosítása* a hozzájuk rendelt pontokkal együtt (ez utóbbi nem feltétlenül szükséges),
- ezen tanulási egységek összegyűjtési és átviteli folyamata.

Az ECVET – nevével ellentétben – nem egy valódi kreditrendszer, inkább egyfajta kiterjedt elismerési rendszer, amely alapvetően az egyes intézmények közötti megállapodásokra építkezik és ennek az eljárásnak a lépéseit igyekszik egységesíteni és átláthatóvá tenni. Ennek érdekében, azaz a minőségbiztosítást és a közös nyelv azonos értelmezését elősegítendő, kiegészítő dokumentumokat készítettek a résztvevő tagországok tapasztalatait, a mobilitási projektek gyakorlatait felhasználva (például együttműködési és tanulási megállapodások, eredményjegyzékek és ECVET felhasználói útmutatók).

Az ECVET gyakorlatba ültetésének egyik leginkább látható formája a mobilitás. A mobilitás alatt mind a nemzetközi, mind az országokon belüli mobilitást érthetjük. Bármelyikről is legyen szó, a cél az, hogy a mobilitás alatt elsajátított tanulási eredmények elismertethetők legyenek és a jelenlegi általános gyakorlattal ellentétben a tanulók képzési útjait ne hosszabbítsa meg egy-egy külföldi szakmai gyakorlat, vagy a tanulási hely változása. Vagyis a nem formális keretek között elsajátított készségek hivatalosan elismertethetőkké váljanak.

ALAKULÓ SZINERGIÁK

Az egész életen át tartó tanulást támogató eszközrendszer egyes elemei egymás mellett, sokszor egymástól függetlenül fejlődtek, alakultak. A folyamatos munka során azonban egyre több igény merült fel a különböző szereplőkben az együttműködésre, közös gondolkodásra mind hazai, mind nemzetközi szinten.

Az Európai Unió Tanácsának 2012. december 20-i Ajánlásában (*A Tanács Ajánlása, 2012. december 20., a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről, 2012/C 398/01*) már egyértelműen megfogalmazódik az együttműködésre irányuló felülről jövő törekvés is. Az ajánlást elfogadó tagországoknak elvek sorát kell alkalmazniuk a non-formális és informális tanulás (melynek az ECVET egyik fontos alkalmazási területe, a mobilitási gyakorlat is része) eredményeinek érvényesítése érdekében. Ilyen elv többek között a *nemzeti képzési keretrendszerekbe való illeszkedés* (az Európai Képzési Keretrendszerrel összhangban), az *átlátható minőségbiztosítási intézkedések* meghozatala (a meglévő minőségbiztosítási keretekkel összhangban), az *Europass dokumentumcsomag használatának előmozdítása*, valamint a szinergiák biztosítása az érvényesítést célzó intézkedések és a formális oktatási és képzési rendszerben alkalmazandó kreditrendszerek (pl. ECTS, ECVET) között.

Ez az ajánlás egybefogta és összegezve megfogalmazta az egyes LLL eszközök közötti szinergiák megteremtésének, erősítésének szükségességét. Magyarországon a szinergiák biztosítása több lépésben elindult: a Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat összetételéből kifolyólag a kommunikáció folyamatos az MKKR-t kidolgozó Nemzeti Munkaügyi Hivatallal; az ECTS és az ECVET közelítése és tapasztalatcseréje érdekében közös platform jött létre a két rendszer szakértői számára; az Europass hálózat Mobilitási Igazolványt fejlesztő munkacsoportja és a hazai ECVET koordináció átfedéseivel biztosítva van az ECVET elvek érvényesítése a dokumentumban; továbbá a minőségbiztosítás, az EQAVET terén is elindult az együttgondolkodás.

MIRŐL SZÓL A KÖTET?

Az ECVET tesztelése több éve folyik kísérleti projektek keretében. Az eredeti tervek szerint a részt vevő tagállamok 2012-re megteremtették volna az ECVET bevezetéséhez szükséges feltételeket és meghozták volna a nemzeti szintű intézkedéseket. Ez részben megtörtént, különösen azokban az országokban, ahol az ECVET eszközrendszeréhez jobban közelítő nemzeti oktatási rendszerekről beszélhetünk, valamint ahol az erre irányuló szakpolitikai akarat érezhetően megjelenik.

Az eddig elért eredmények, tekintettel a szakképzési rendszerek méretére, a szereplők nagy számára és eltérő szerepére, sajátosságaira, érdekeik különbözőségére, nem tekinthetők kevésnek, de összességében még mindig azt lehet mondani, hogy az ECVET gyerekcipőben jár. Ugyanakkor ez a „gyerekkor” nem megspórolható, a tagállamoknak idő kell, hogy értelmezzék az ECVET nyújtotta eszköztár lehetséges megoldásait hazai kontextusban és megtalálják a számukra optimális alkalmazási területet, érzékenyítsék és bevonják a terület érintettjeit és a közösen létrehozott értelmezési keretben kidolgozzák a végrehajtás feltételeit, végül pedig megvalósítsák azt.

A kötetben az eddig elért eredményeket, példákat szeretnénk bemutatni több aspektusból. Egyelőre gyakorlatilag minden vizsgált területen csak részeredményeinkről beszélhetünk. Bármelyik oldalról közelítjük meg témát, abba a ténybe ütközünk, hogy az ECVET bevezetése hosszú folyamat, lépésről lépésre lehet csak haladni, nem lehetséges egyszerre kettőt ugrani, legyen szó egy jól körülhatárolható mobilitási projektről, vagy egy egész oktatási rendszert érintő képzési keretrendszerrel. Ezen kiadvány célja, hogy egy helyzetképet adjon az ECVET jelenlegi állapotáról, a hazai fejlesztések folyamatáról és eddig elért eredményeiről, valamint a jövőt érintő kihívásokról, lehetőségekről.

A kötet három fejezetből áll össze. Az első rész az *ECVET magyarországi bevezetési folyamatát* ismerteti, egyrészt a Tempus Közalapítvány által koordinált Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkáját foglalja össze, másrészt a jelenleg is folyó fejlesztést, mely a Magyar Képzési Keretrendszer kidolgozására irányul. A kötet második fejezete egy tágabb kontextust ölel át, összefoglalást ad arról, hogy *az Európai Unió országai milyen stratégiákat alkalmaztak az ECVET bevezetésére*, rálátást kapunk az Európában zajló jelentősebb kísérleti projektekre, valamint az ECVET szakértők tanulmányútjai alapján bepillantást nyerhetünk az ECVET bevezetésének szintjére és a közben felmerülő kihívásokra egyes környező országokban. A füzet harmadik fejezete két kutatás bemutatása, mely az ECVET egyelőre itthon talán legkézzelfoghatóbb területét, a földrajzi mobilitást érinti. Egyes nemzetközi szakképzési mobilitási projektek hol saját igény alapján, hol a pályázati rendszerben fennálló egyre nagyobb verseny miatt elkezdtek törekedni az ECVET-eszközrendszer egyes elemeinek beépítésére a saját mobilitási programjukba. Ennek szintje természetesen teljesen különböző, és nagyon sok tényezőtől függ. Szerettük volna látni, hogy melyek azok a tényezők, amelyek meghatározzák az egyes eszközök használatát, milyen gátakba ütköznek, milyen előnyöket tudnak kovácsolni azokból, létezik-e „igazi ECVET mobilitási projekt”? A kutatás két fázisban történt: az első felmérés 2012 őszén, majd egy újabb körben, 2013 őszén valósult meg.

A kötetben időnként megjelenő idézetek a Nemzeti Szakértői Hálózat tagjaitól származnak.

A SZERKESZTŐK

I. Az ECVET

Magyarországon

AZ ECVET MEGISMERÉSÉRE, MEGISMERTETÉSÉRE TETT HAZAI LÉPÉSEK

Az Európai Parlament és Tanács 2009. június 18-i *Ajánlását* az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) létrehozásáról Magyarország is elfogadta, ezzel összhangban elindult egy hazai folyamat az ECVET elvek megismerésére, értelmezésére a hazai kontextusban. Jellemzően az ajánlást aláíró tagállamok saját szakképzésük dilemmáinak megoldására, és a szakképzés vonzóvá tételére tervezik alkalmazni az ECVET eszközöket. Az európai szakképzést érintő kérdések nagyon hasonlóak, de a prioritások országonként eltérőek lehetnek, így az ECVET elsődleges felhasználási céljai is tagállamonként különböznek. Csak néhány példát kiemelve: az ECVET eszköz lehet a szociálisan befogadó társadalom és iskola megteremtésére, iskolaelhagyók visszacsatornázására az oktatásba vagy a munkanélküliség csökkentésére. Elsődleges feladat tehát azonosítani a megoldandó kérdéseket, majd megvizsgálni, hogy az európai fejlesztésű eszköz – amit valós társadalmi problémák hívtak életre – hazai kontextusban hogyan alkalmazható.

A nemzetközi ECVET munkacsoport fejlesztési munkájában a szakképzésért felelős magyar kormányzat (delegált szakértőjén keresztül) a 2003-as kezdetektől részt vett. A 2009-es ajánlást követően a Nemzetgazdasági Minisztérium bevonta a munkába a Nemzeti Munkaügyi Hivatalt és Tempus Közalapítványt, intézményeik egy-egy munkatársának az uniós ECVET felhasználói csoportba delegálásával. 2011 júniusától pedig a Nemzetgazdasági Minisztérium Foglalkoztatásért felelős Államtitkársága megbízásából a Nemzeti Munkaügyi Hivatalban működik az ECVET Nemzeti Koordináló pont.

Az Európai Bizottság azonban nem hagyta eszköz nélkül a tagországokat: a régóta működő Bologna szakértői hálózat mintájára ezt létrehozta az ECVET-re is, és annak működtetését az Egész életen át tartó tanulás programot (LLP) koordináló Nemzeti Irodákra bízta, akik egyszerre állnak kapcsolatban a releváns nemzeti döntéshozókkal (minisztérium, hatóságok) és a gyakorlati alkalmazókkal.

A NEMZETI ECVET SZAKÉRTŐI HÁLÓZAT

A Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkája hivatalosan 2012 januárjában indult. Az Európai Bizottság támogatásával 25 európai tagállam kapott támogatást arra, hogy a szakképzési rendszereik igényeinek figyelembe vételével egy-egy szakértői csoportot alakítsanak ki azzal a céllal, hogy ezek a szakemberek segítsék és támogassák az ECVET bevezetését. A pályázat beadására az LLP Nemzeti Irodák voltak jogosultak. A pályázat 2011 őszén került benyújtásra a szakképzést felügyelő Nemzetgazdasági Minisztérium jóváhagyásával. A támogatásról szóló értesítés 2012 tavaszán érkezett, jóllehet addigra a szakértői munka már részben elindult egy előkészítő találkozóval.

A Tempus Közalapítvány az elnyert projekt segítségével egy összesen 14 fős ECVET szakértői csoportot hozott létre. A csoportban az érintett döntéshozó szervezetek képviselői (Nemzetgazdasági Minisztérium; Nemzeti Munkaügyi Hivatal, Szakképzési és Felnőttképzési Igazgatóság; Magyar Kereskedelmi és Iparkamara) mellett oktatáskutatók, szakképzési intézményvezetők, oktatók, a munkaadói oldal képviselője, a felsőoktatás képviselője és szakképzési szakértők dolgoznak.

„Világossá vált mindannyiunk számára, hogy a különböző országok képzési rendszere miatt teljesen egyedi helyzetben vagyunk. Alulról (iskolai szintről) induló, kölcsönös bizalommal és vezetői motiváltságon alapuló szervezeti struktúrában találjuk majd a hazai megoldás kulcsát.”
ROZMÁN ÉVA

A 2012-ben indult kétéves projektnek három fő célkitűzése volt:

- a kölcsönös tanulás, az ECVET bevezetéséhez szükséges feltételek feltérképezése;
- szemináriumi tananyag kidolgozása elsősorban Leonardo mobilitási pályázók számára és ezzel az ECVET-típusú, vagyis elismert mobilitások számának növelése;
- a munkáltatói oldal tájékoztatása.

„A 2012. novemberi római ECVET szemináriumon értettem meg, hogy az ECVET lényege nem a kredit. A kreditpontok önmagukban nem teszik átláthatóbbá a rendszert, sokkal inkább egyfajta plusz információt jelentenek, de nem érdemes több energiát áldozni rá, mint amennyi feltételül szükséges. Nem ez az ECVET lényegi kérdése.” FARKAS ÉVA

„Alapvetően problémának láttam, és most is annak látom, hogy a felsőoktatástól elszigetelten, azaz párhuzamosan építkezik az európai szakképzés (illetve azok, akik az ECVET-et létrehozták), ezért annak ellenére, hogy az elnevezések a kapcsolódás lehetőségét sugallják, egymással párhuzamos, a másik szektorról tudomást nem vevő rendszerek jöttek létre, és ez máig megoldatlan.” TÓT ÉVA

2012-ben az első két célkitűzésen volt a hangsúly. A kölcsönös tanulás az összesen hét szakértői műhely során indult el. A találkozók a fogalmi tisztázáson túl vizsgáltuk az ECVET szerepét a mobilitási gyakorlatokban, és az ECVET helyét a képzések rendszerében. A közös munkát külföldi tanulmányutak támogatták, melyeknek tapasztalatait a szakértők a műhelyek során osztották meg, illetve azokról útibeszámolók formájában is jelentést adtak. A környező országokba irányuló külföldi tanulmányutak tanulságairól jelen kiadvány második fejezetében olvashatnak.

A fenti témák áttekintésének egyik megkerülhetetlen állomása volt a felsőoktatással való kapcsolat azonosítása. A párbeszéd elindítása érdekében közös szakképzési – felsőoktatási találkozóra került sor, vagyis a Bologna, illetve ECVET szakértők között is elindult az együttgondolkodás. Ez a terület még sok kiaknázatlan municiót rejt magában, szükség van a fogalmak tisztázására, így várhatóan további közös találkozókra kerül majd sor.

Fontos feladat volt, a folyamatos tudás-átadás/megosztás az ECVET jelenlegi felhasználóival, vagyis a mobilitási gyakorlatok szervezőivel, a szakképző intézményekkel. Ennek érdekében a Tempus Közalapítvány tematikus szemináriumokat szervezett. Az itt átadott tananyag kidolgozása a szakértői műhelyeken kezdődött el, majd azt a Tempus Közalapítvány érintett munkatársai formálták tovább, és több szűkebb körű szakértői egyeztetés segítségével véglegesítették. A szeminárium háttéranyagaként szolgált az a két tanulmány¹, amely az addig létrejött magyarországi példákat vette sorra és elemezte.

A szemináriumok meghirdetésére *Minőségi mobilitás – Hogyan fejleszthető egy mobilitási projekt?* címmel került sor. Vagyis nem maga

az ECVET mint eszköz volt a képzések témája, hanem annak a mobilitás minőségére gyakorolt hatása és az abban rejlő projektfejlesztési potenciál. A Tempus Közalapítvány munkatársai három alkalommal tartották meg a rendezvényt a hálózat szakértőinek bevonásával, közel 70 iskolavezető és projektkoordinátor részvételével.

Az érintett szakértők, projektkoordinátorok, pályázók és nem utolsósorban a szakpolitikai döntéshozók tájékoztatása folyamatosan zajlott az elmúlt két évben. A döntéshozatalban érintett munkatársak részvételével (NGM, NMH-SZFI, MKIK) szűkebb körű egyeztetések is zajlottak 2012 októberében és decemberében, illetve ez, többek között az induló TÁMOP 2.2.1/12-es projekthez kapcsolódóan, 2013-ban is folytatódott.

¹ TÓT ÉVA: Az Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer (ECVET) Magyarországon, a hazai és külföldi projektek fényében
PALENCSÁRNÉ KASZA MARIANN: Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése
(A tanulmányok a Tempus Közalapítvány honlapjáról letölthetők: www.tka.hu » Könyvtár.)

A szélesebb közönség tájékoztatása a honlapon elérhető információk, a Pályázati Pavilonban megjelenő cikkek formájában történt, továbbá az ECVET európai megvalósulását koordináló ECVET team által kiadott angol nyelvű ECVET Magazinba is bekerült a magyar szakértői hálózat munkájának ismertetése.²

A projekt első két célkitűzése tehát sikeresen teljesült, bár korántsem beszélhetünk egy lezárult folyamatról. Ahogy az ECVET tudatosság egyre magasabb fokú, úgy folyamatos továbbgondolást igényel: újabb és újabb anyagok, értelmezések születnek, kérdések generálódnak, melyek válasza várnak és gondolkodásra sarkallják a téma iránt érdeklődőket. A szakértői tudás és szakértői körök bővülésével mind európai, mind hazai szinten szükséges a továbblépés. A tudásbővülés következtében az ECVET mobilitási szemináriumok tartalmának továbbfejlesztése is elengedhetetlen.

„Elengedhetetlennek látom, hogy a jelenleginél jobban a magunk, a saját rendszerünk képére szabjuk (ahogy ezt teszik más országok is). Ez jelenti a saját intézményi sajátosságok, és szabályozások figyelembe vételét, és az ECVET magyar nyelvezetének kialakítását, használatba vételét. Ez olyan téma, amivel csak lassan lehet haladni. Magától nem megy, szükség van és lesz is olyan támogató, képzést, tanácsadást nyújtó programokra, projektekre, amelyek újabb szereplők bevonását teszik lehetővé.”
TÓT ÉVA

„Az ECVET célrendszere ráadásul jól illeszkedik a hazánkban is bevezetésre került duális szakképzéséhez, ami a szakképző intézmények és a munka világa közötti kapcsolatok elmélyüléséhez, a két szféra tartalmi együttműködéséhez vezet majd.”
BÁNKI-HORVÁTH MIHÁLY

„Lehetségként azonosítható a Magyar Képesítési Keretrendszer hazai adaptációja, mivel az MKKR tanulási eredményekre épül, amely közvetlenül kapcsolható az ECVET-hez.”
BOGDÁNY ZOLTÁN

„Előrelépésként azt említeném meg, hogy hazai és az uniós szakpolitika céljai között sikerült találni közös cselekvési pontokat: ilyen a szakképzés és a felsőoktatás átjárhatósága.”
SZEKENI KINGA

A projekt harmadik céljaként kitűzött *munkáltatói oldal tájékoztatása* témakör – részben mert konkrét gyakorlati megvalósulás még nincs itthon – egyelőre háttérbe szorult, tehát ezen a területen még van mit előre lépnie a szakértői hálózatnak. A munkáltatói oldal bevonását előkészíteni tervezi a TKA egy tanulmánnyal, amelyben a munkáltatók véleményét, hozzáállásukat járja körbe az előzetes tanulás beszámítása, a tanulási eredmények kapcsán.

A NETECVET TEMATIKUS EGYÜTTMŰKÖDÉS

A *Nemzeti Irodák ECVET hálózata* (NetECVET) – 14 Nemzeti Iroda, köztük a Tempus Közalapítvány részvételével – azért jött létre, hogy pályázóink a mobilitási projektek során az elismerés minél hatékonyabb eszközeit használhassák.

A projekt 2011 januárjában indult a német iroda vezetésével. A hálózat célja egy *ECVET eszköztárszerelés összeállítása*, melynek segítségével a felhasználók könnyedén „ECVET-baráttá” tehetik projekteiket, ezzel elősegítve az azon keresztül megszerzett tudás későbbi elismerését. A három éves projekt első lépéseként a Nemzeti Irodák összegyűjtötték a már létező projektpéldákat, melyek az ADAM adatbázisban³ ECVET-jelölést kaptak.

A 2012-es év fő feladata az egyes ECVET-témákat feldolgozó nemzetközi szemináriumok (pl. tanulási eredmény, tanulási eredmény értékelése, minőségbiztosítás... stb.) szervezése volt. A Tempus

2 A cikkek elérhetősége a Könyvtár fejezetben található.

3 www.adam-europe.eu » Project Groups » ECVET

Közalapítvány, a hatékony tudásmegosztás érdekében, igyekezett minél több szemináriumra szakértő résztvevőt delegálni, hogy az így megszerzett tudást aztán az ECVET szakértői hálózat keretében felhasználja és terjessze.

A tematikus hálózat által fejlesztett ECVET útmutató⁴ nyilvánossá hozatala 2013 októberében a NetECVET projekt⁵, a Nemzeti ECVET szakértői hálózatok projektek, és az ECVET kísérleti projektek második generációjának közös konferenciáján történt⁶. A nemzeti irodák által fejlesztett ECVET eszközök elsősorban mobilitási projektek koordinátorainak munkáját segítik a földrajzi mobilitás tanulási eredmény alapú munkaprogramjainak megtervezésében, lebonyolításában.

TOVÁBBI FELADATOK

Bár a két említett projekt 2013-ban véget ér, a tanulási eredmény alapú hazai fejlesztések itt nem fejeződnek be, hiszen az MKKR tanulási eredmény alapú leírásai⁷, a szintén tanulási eredmény alapú ECVET szemlélet elterjedését feltételezik a szakképzésben.

Magyarországon a Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat projekt során már szoros együttműködés alakult ki a témában a Nemzetgazdasági Minisztérium, a Nemzeti Munkaügyi Hivatal és a Tempus Közalapítvány között számos informális és formális találkozón. A Nemzeti Munkaügyi Hivatal és a Tempus Közalapítvány együttműködési szándékát írásban is rögzítette.

A hálózat folytatásaként, operatív szinten a tagállamok Nemzeti Irodái a releváns nemzeti hatóságokkal együttműködve dolgozzák ki a Nemzeti ECVET szakértői hálózat munkájának következő évi fókuszpontjait, irányvonalát. Az már látszik, hogy a kezdeti tanuló időszak után az eddig párhuzamosan futó eszközök és fejlesztések (EKKR, MKKR, ECVET, Europass, EQAVET) közötti nagyobb szinergia lesz a figyelem középpontjában, illetve a fejlődés érdekében a minőség kap kiemelt hangsúlyt. A hálózat munkája tehát együttműködések és szinergiák szellemében folytatódik tovább.

„Nagy lendületet adhat az ECVET szemlélet elterjesztésének a Magyar Képesítési Keretrendszer kialakítása, amely feladat nemrégiben indult el a TÁMOP 2.2.1. 5. alprojekt keretében. Az MKKR-ben – a kormányhatározatban megjelentek szerint – a magyar képzések leírása 4 deskriptor segítségével történik: tudás, képességek, attitűdök, autonómia és felelősségvállalás. Az MKKR a tanulási eredmények koncepciójára épül, és itt a besorolási szakértők felkészítése során feltétlenül szükséges az új – tanulási eredmény alapú – szemlélet kialakítása és megértetése.” FARKAS ÉVA

„Ajánlás előkészítéséhez kapcsolódó „megvalósíthatósági” tanulmányok is megfogalmazták, hogy az ECVET-et csak akkor lehet bevezetni és alkalmazni, ha azt „kulturális és technikai szempontból egyaránt a nemzeti, regionális vagy ágazati környezethez igazítják”. Ennek teljesüléséhez nagyon fontos, hogy Magyarországnak legyen jól megalapozott, széles konszenzuson alapuló prioritásokat meghatározó, legalább középtávú szakképzési stratégiája.” SZEBENI KINGA

4 Az ECVET útmutató és segédanyagok itt érhetők el: www.ecvet-toolkit.eu

5 A projektről bővebb információ itt olvasható: <http://netecvet.com>

6 A konferencia anyagai itt érhetők el: www.ecvet-projects.eu/Seminars/SeminarDetail.aspx?id=50&

7 Lásd a A Magyar Képesítési Keretrendszer fejlesztése a TÁMOP 2.2.1-12/1-2012-0001 kiemelt projekt keretében című alfejezetet

A MAGYAR KÉPESÍTÉSI KERETRENDSZER FEJLESZTÉSE A TÁMOP 2.2.1-12/1-2012-0001 KIEMELT PROJEKT KERETÉBEN

A képzések átláthatóbbá tételének és a megszerzett kompetenciák egységes struktúrában történő meghatározásának és dokumentálásának igénye hozta létre az Európai Parlament és a Tanács az egész életen át tartó tanulás Európai Képesítési Keretrendszeréhez (EKKR) kapcsolódó ajánlását. A keretrendszer egy osztályozási eszköz, amelybe a képzések az általuk tanúsított, meghatározott kritériumok mentén azonosított tanulási szint szerint kerülnek. Az EKKR mind a nyolc szintjét három jellemző írja le tanulási eredményekben: a *tudás*, a *készségek* és a *kompetencia*. A „szintezési elv” leegyszerűsítve a következő: minél komplexebb a munka- vagy tanulási feladat, amelyet a képzés birtokában az egyén meg tud oldani, illetve minél inkább képes új, ismeretlen helyzetben rugalmasan alkalmazni kompetenciáit, annál mélyebb tudást, összetettebb készségeket (motoros készséget vagy kognitív műveletet), nagyobb autonómiát és felelősségvállalást jelez a képzés. A modell az ún. Bloom-féle taxonómián alapul (*Bloom B.S. (1964) Taxonomy of educational objectives. Longmans*).

Az unió azt várja a tagállamoktól, hogy „minden, az illetékes hatóságok által kiadott új bizonyítvány, oklevél és Europass-okmány – a nemzeti képzési rendszereken keresztül – egyértelmű hivatkozást tartalmazzon az EKKR megfelelő szintjére”. Az ajánlás lehetővé teszi a nemzeti képzések közvetlen megfeleltetését is az EKKR-hez, nemzeti képzési keretrendszer kifejlesztése nélkül. Így járt el például a Cseh Köztársaság. Magyarország Kormánya azonban a 2069./2008. (VI. 6.), majd a 1004/2011. (I. 14.) határozatával támogatta a Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) létrehozását. A 1229/2012. (VII. 6.) Kormányhatározat mellékletében megjelent MKKR-modell szintén nyolc szintből épül fel, szintleíró jellemzői azonban kissé eltérnek az európaiktól: a tanulási eredményeket a tudás, a képességek, az attitűdök, illetve az autonómia és felelősségvállalás alapján határozza meg.

A kiadvány ezen részében a Magyar Képesítési Keretrendszer (MKKR) szak- és felnőttképzésben megszerzhető szakképzéseihez kapcsolódó fejlesztési munkákról számolunk be, azaz arról, milyen feladatok előzik meg az egyes szakképzések az MKKR valamely szintjére kerülését.

Az MKKR létrehozásához szükséges fejlesztések az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával három *TÁMOP projekt keretében* valósulnak meg. A *felsőoktatást a TÁMOP 4.1.3-11/1-2011-0001*, míg a *köznevelést érintő feladatokat a TÁMOP 3.1.8-09/1-2010-0004* munkatársai koordinálják. A harmadik oktatási alszektor *A szakképzés és a felnőttképzés minőségének és tartalmának fejlesztése* elnevezésű kiemelt projektbe (*TÁMOP 2.2.1-12/1-2012-0001*) illeszkedve készíti el a szükséges fejlesztéseket. Ez utóbbi esetben a projektgazda a Nemzeti Munkaügyi Hivatal (NMH).

A kiemelt projekt feladatai közé a következő tevékenységek tartoznak:

- a szakképzési komplex vizsgáztatási rendszerhez illeszkedő feladatbank továbbfejlesztése (1. alprojekt)
- a hatósági képzések és az Országos Képzési Jegyzék (OKJ) összehangolása (2. alprojekt)
- szakképzési kerettantervek kifejlesztése és bevezetése (3. alprojekt)
- a szakmai folyamatellenőrzés fejlesztése (4. alprojekt)
- az MKKR szak- és felnőttképzési alrendszerhez kapcsolódó feladatok (5. alprojekt)

Az 5. alprojekt további partnerekkel is együttműködik. A fejlesztések módszertanát és a bevezetés kérdéseit a fent említett felsőoktatási és köznevelési projektek mellett egyeztetni szükséges az Oktatási Hivatalban működő EKKR Nemzeti Koordinációs Pont képviselőivel. Minőségbiztosítási okokból az unió elvárja, hogy

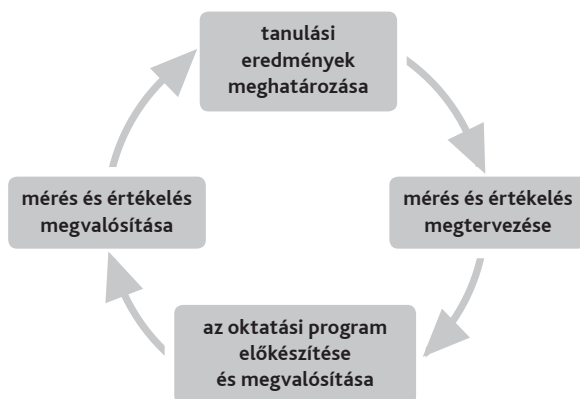

a folyamatba nemzetközi szakértőket is bevonjanak a tagországok, így egy megfelelő szempontok szerint kiválasztott külföldi szakértő is aktív részese a folyamatnak.

Az 5. alprojekt első feladata, hogy *szükségletelemzést* hajtson végre, és meghatározza azon képesítések körét, amelyeknek a keretrendszerbe való bekerülését a döntéshozók számára javasolja. Az uniós ajánlás már idézett szövege „minden, az illetékes hatóságok által kiadott képesítésről” szól, és ha az egész életen át tartó tanulást minden magyar állampolgár számára elő szeretnénk mozdítani, törekedni kell arra, hogy ne legyenek a rendszerben olyan képesítések, amelyeknek bár bemeneti követelményeiről, képzési idejéről, tan-

tárgyi felépítéséről, oktatói feltételeiről stb. elérhetőek információk, ám tanulási eredményeik homályosak, szintjük nem validált, így a megszerzett kompetencia nehezebben azonosítható és számítható be. Ugyanakkor az is fontos, hogy csak azok a képesítések kerüljenek be a keretrendszerbe, amelyek esetében az értékelési folyamat minőségbiztosított, és a tudásszint hitelesnek tekinthető. Gyakran hasonlítja a szakirodalom a képesítéseket a valutához: a képesítés valamilyen tudásra, képességre váltható be a munkaerőpiacon (vagy az oktatási rendszerben). A képesítések megszerzéséhez kapcsolódó minőségbiztosítási folyamatok láthatóvá tétele, szükség esetén erősítése egyébként nem titkolt célja az EKKR kezdeményezésnek. Az Országos Képzési Jegyzékben megtalálható képesítéseken kívül vizsgálat tárgyát képezik tehát az egyéb, a felnőttképzésben megszerezhető és valamely hatóság által hitelesített képesítések is. A következő feladat a képesítésekhez tartozó tanulási eredmények azonosításához, megfogalmazásához, és a szintjavaslat megtételéhez szükséges *módszertan* kifejlesztése. Az MKKR szintleíró jellemzőinek (tudás, képesség, attitűd, autonómia és felelősségvállalás) értelmezését, az egyes szintekhez tartozó állításokat a TÁMOP 4.1.3 -08/1-2008-0004 előzményprojekt során fejlesztették ki a szakértők, így a szakképesítések tanulási eredmény alapú leírását támogató módszertani útmutató kifejlesztése során ezekre a tartalmakra szorosan épít a szak-és felnőttképzési projekt is. A jelenleg zajló felsőoktatási és köznevelési fejlesztésekért felelős munkatársakkal szintén szoros az együttműködés, hiszen nagyon fontos, hogy a képesítések keretrendszerben elfoglalt helyét meghatározó alapelvek és eljárások azonosak legyenek. A munkamódszerek, eljárások tekintetében rendelkezésünkre áll már több mint egy tucat uniós tagállam példája. Nem ritkán azt találjuk, hogy a besoroláskor csak egy-egy képesítéstípust vizsgáltak meg, és a megvizsgált példák alapján sorolták be a képesítéstípus valamennyi elemét az adott szintre. A TÁMOP 2.2.1-12/1 projekt keretében bizonyos, hogy az Országos Képzési Jegyzékről és az OKJ módosításáról szóló 150/2012. (VII. 6.) Kormányrendelettel kiadott valamennyi szakképesítés tanulási eredmények alapon történő leírása elkészül. Ez részben előkészíti azt az uniós EKKR ajánlásban megfogalmazott elvárást, miszerint a tagállamok „tanulási eredményeken alapuló megközelítést alkalmazzanak a képesítések meghatározásakor és leírásakor”. A tanulási eredményekben való meghatározást az unió azért szorgalmazza, mert ezáltal könnyebbnek tartja az LLL megvalósulását, a képzésbe a nem-formális és informális tanulási eredmények érvényesítése általi bekerülést. Továbbá a világosan megfogalmazott (várt) tanulási eredmények a tanári munkát is támogatják, ismeretükben pontosabb mérési-értékelési eszközöket tudunk alkalmazni, és alkalmasak a képzési program, a tanterv célirányosabb tervezésére. Az összefüggést Guilbert (*Guilbert J.J. (1987) Educational Handbook for Health Personnel, WHO, Genf*) a következő ábrával szemléltette:

Ez a megközelítés abba a nemzetközi oktatási trendbe illeszkedik, amely a tanár- és folyamatközpontú oktatásról a tanulóközpontú, kimenetorientált oktatás irányába mozdul el. *A tanulási eredmények állítások arról, hogy az egyén mit tud, mire képes, mihez ért demonstrálhatóan a képzési folyamat végén.* Az OKJ-s szakképesítésekhez, továbbá a szükségletelemzés alapján meghatározott egyéb, az állam által elismert képesítésekhez kapcsolódó fejlesztést végző szakértők felkészítésén vesznek részt, ahol megismerkednek a Bloom-féle taxonómiával, és elsajátítják, hogyan tudnak helyesen tanulási eredményeket meghatározni, valamint ez alapján javaslatot tenni az adott képesítések MKKR-ben elfoglalt szintjére (a felkészítő anyag elérhető lesz a projekt honlapjáról!). Természetesen a kialakuló keretrendszerek mindig tükrözik azt is, hogy az adott országban a társadalom hogyan hasznosítja és mennyire értékeli az egyes képesítéseket. Vagyis a tanulási eredmények alapján létrejövő „műszaki leírásokat” éppúgy figyelembe veszik, ahogyan azt is, hogy a társadalom tagjai hogyan vélekednek az egyes képesítések egymáshoz való viszonyáról, hierarchiájáról, például a képesítés által betölthető állások megítélése révén, vagy az adott képesítéssel rendelkező egyén továbbtanulási lehetőségei alapján. Ily módon a „nemzeti keretrendszer a nemzeti képesítési rendszer komplex viszonyainak a leegyszerűsítése” (EQF Referencing Note, 2013, Európai Bizottság).

Miután a fejlesztés megtörténik, az egyes leírásokat és szintjavaslatokat szakmai lektorálásnak és validációnak kell alávetni. A validációt a munkaerő-piaci partnerek végzik. A validált javaslatokat végül a 1004/2011. Kormányhatározat alapján létrehozott, a tárcák képviselőiből és egyéb oktatási-képzési szereplőkből álló Szakmai Munkacsoport megvizsgálja, és határozatot hoz az előterjesztett javaslatokról. Végül, amint azt az ágazati oktatási törvények előírják, a Kormány rendeletben fogja szabályozni az egyes képesítések MKKR-beli szintjét, várhatóan 2014 nyarától. Fontos megjegyezni, hogy egy-egy képesítés keretrendszerbeli helyét nem kizárólag a fent ismertetett technikai, illetve társadalmi módszer határozza meg. A tagállamok eddigi gyakorlatát vizsgáló CEDEFOP jelentés megállapítja, hogy a képesítések végső szintjének megállapítása *legalább annyira módszertani, mint politikai kérdés* (Analysis and overview of NQF developments in European countries. Annual report 2012, CEDEFOP) – gondoljunk csak a szakképzésben és a felsőoktatásban megszerezhető képesítések egyenértékűségének kényes kérdésére. A jogszabályalkotással egyidejűleg meg kell kezdeni a nemzeti képesítési szintek Európai Képesítési Keretrendszerhez való viszonyítását, és az erről készült ún. megfeleltetési jelentését el kell fogadtatni az Európai Bizottsággal. A hazai oklevelek, bizonyítványok és az Europass-dokumentum ezután tudnak majd hivatkozást tartalmazni a megfelelő EKKR szintre.

1 www.kepzesbenajovo.hu

AZ MKKR ÉS A SZAKKÉPZÉSI KREDIT

A szakképzés és a felnőttképzés minőségének és tartalmának fejlesztése megnevezésű, az Európai Unió támogatásával, az Európai Szociális Alap társfinanszírozásával megvalósuló TÁMOP 2.2.1-12/1 kiemelt projekt célkitűzései közé a Magyar Képesítési Keretrendszerrel kapcsolatos fejlesztések kereteibe a szakképzési kredittel kapcsolatos kutatási-fejlesztési feladatokat is előírtak a projekt tervezői. A kapcsolatot a két eszköz fejlesztésében a tanulási eredmények alkalmazása jelenti: *mind a keretrendszer, mind pedig az ECVET a tanulási eredményekre épül.* A keretrendszer esetében a képesítések tanulási eredményekkel való leírása egyrészt az átláthatóságot segíti, másrészt – a Bloom-féle taxonómia alkalmazásának köszönhetően – eszközként szolgál a képesítés keretrendszerben betöltött helyének meghatározásához. Az ECVET esetében az egyén által valamely tanulási környezetben (tehát nem az iskolában) elért tanulási eredményeket (tudást, képességeket, kompetenciát) kell összevetni a képesítés egy vagy több meghatározott tanulási egységének elsajátítása során elvárt tanulási eredményekkel, a sikeres értékelést követően pedig érvényesíteni (validálni) kell ezeket a kompetenciákat. Az egész életen át tartó tanulás támogatásának szándéka és a tanulási eredmények alkalmazása köti tehát össze a két feladatot. Jelen írásban a kiemelt projekt ECVET-hez kapcsolódó tervezett tevékenységeit mutatjuk be.

A kiemelt projekt egy kutatást valósít meg, amelynek első lépése az ECVET fogalmi alapjainak és a rendszer elemeinek tisztázása. A tanácsi ajánlások megfogalmazása mindig általános, ezért szükséges elsőként a benne szereplő fogalmak hazai szakpolitikai környezetben való értelmezése, konkretizálása. A kutatás során meg kell vizsgálni az ajánlásban megfogalmazott alapelvek és eljárások hazai adaptációjának lehetőségeit, a szakképzési kredit alkalmazásának, alapelveinek, gyűjtésének és átvihetőségének feltételeit. A kutatás célja, hogy azonosítsa azokat a feltételeket és megfogalmazzon olyan intézkedési javaslatokat, amelyek az ECVET bevezetéséhez szükségesek. Az átfogó kutatáson belül a feladat konkrét területeket is azonosít, ahol szükségesnek tartja az elért tanulási eredmények beszámításával kapcsolatos, az ECVET-elveknek megfelelő, konkrét lépésekből álló javaslatot is kidolgozni az alkalmazásra: a földrajzi mobilitás kapcsán, valamint a szakképzés és a felsőoktatás átjárhatóságához kötődően. Az alábbiakban részletesebben is bemutatjuk a két területhez kapcsolódó feladatot.

A szakképzés átalakulásával a szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII törvény (a továbbiakban: szakképzési törvény) hatálya alól és ezzel az Országos Képzési Jegyzékből is kikerült a felsőfokú szakképzés. A 2012-es OKJ¹-ban szereplő 55 szintkód már az emelt szintű szakképzéseket, szakképzés-ráépítéseket jelzi. (Korábban az 55 szintkód kizárólag a felsőfokú szakképzésekhez tartozott.) A Kormány a szakképzés és a felsőoktatás közötti átjárhatóság megkönnyítése érdekében a felsőoktatási szakképzésről és a felsőoktatási képzéshez kapcsolódó szakmai gyakorlat egyes kérdéseiről szóló 230/2012. (VIII. 28.) Kormányrendeletben 19. § (1) pontjában általános jelleggel előírta az emelt szintű OKJ-s képzésben szerzett ismeretek beszámítását a képzési területhez tartozó alapképzési szakon. Ehhez kapcsolódva a kiemelt projekt során megvalósuló kutatás részletesen körüljárja majd a szakképzési kreditrendszer, valamint a felsőoktatási ágazatban alkalmazott Európai Kreditátviteli és -Gyűjtési Rendszer (az ECTS) kompatibilitását, összehasonlíthatóságát és egymást kiegészítő jellegét, és ez alapján tesz majd javaslatot a fenti Kormányrendelet végrehajtásának részleteire.

1 Az Országos Képzési Jegyzékről és az Országos Képzési Jegyzék módosításának eljárásrendjéről szóló 150/2012. (VII. 6.) Korm. rendelet

A kiemelt projekt kutatási tevékenységének másik fő területe a földrajzi mobilitás megvalósulásakor felmerülő beszámítási kérdések. A kutatás elemezni fogja a mobilitás keretében megvalósuló külföldi szakmai gyakorlatokon részt vevő tanulók tanulási eredményei beszámításának gyakorlatát, és megszerezni kívánja a tanulási eredmények értékeléséből, beszámíthatóságából származó intézményi tapasztalatokat. Cél, hogy a kutatás eredményei támogassák a szakképző intézmények vezetőit és tanárait abban, hogy a mobilitási utak megvalósulásakor a tanuló tanulási eredményeinek értékelésekor és érvényesítésekor szakmailag és jogi-adminisztratív értelemben is helyesen és magabiztosan járhasanak el.

A beszámítás jogszabályi háttere

A szakképzésről szóló 2011. évi CLXXXVII. törvény 27. §-a az iskolai rendszerű szakképzés esetén írja elő azt, hogy az iskola pedagógiai programjában meghatározottak szerint kötelező a beszámítás lehetőségét biztosítani, ha a tanuló *formális oktatási keretek között* sajátította el korábban a követelményekkel megegyező tanulási eredményt. A szóban forgó paragrafus új lehetőségként azt is tartalmazza, hogy ha az egyén a *szakképzést megelőző időszakra* vonatkozóan tud felmutatni munkaviszonyt (vagy annak megfelelő egyéb jogviszonyt), amely igazolhatja, hogy a szakmai gyakorlat várt tanulási eredményeit már munkával teljesítette, akkor az intézményvezető beszámíthatja azt (ez tehát már nem kötelező). Ezen esetekben a beszámíthatóságot a törvény 27. §-a értelmében a szakképző iskola vezetője egyedi határozattal dönti el, jogorvoslatért pedig a kormányhivatalhoz lehet fordulni. A „külföldi szakmai gyakorlat” kifejezés a szakképzési törvényben már nem szerepel, ezzel együtt a mobilitás tanulási folyamat során való beszámíthatóságát nem tiltja a jogszabály – tehát az eljárás az utóbbi esettel egyezik meg, a döntés ezekben az esetben is az intézményvezetőre hárul.

A szakképzési törvény a nem-formális és informális tanulással, továbbá a munkavégzés során szerzett kompetenciáknak a szakmai követelmények teljesítésébe történő beszámíthatóságával kapcsolatosan úgy rendelkezik, hogy ezen információk a szakmai és vizsgakövetelmény kötelező tartalmi elemei.

Összeállította: SZEBENI KINGA

II. Hol tart ma az ECVET

Európában?

A 2002. novemberben kezdődött koppenhágai folyamat döntő szerepet játszott a szakképzés jelentőségének megismertetésében nemzeti és uniós szinten egyaránt. A leglátványosabb haladás a közös európai eszközök – az *Europass*, az *Európai Képesítési Keretrendszer* (EKKR), az *Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer* (ECVET) és a *Szakképzés Európai Minőségbiztosítási Referenciakerete* (EQAVET) – kifejlesztése terén következett be. Ezek az eszközök szoros kapcsolatban vannak, kölcsönösen támogatják, erősítik egymást.

A koppenhágai nyilatkozatban foglaltak alapján 2003-ban kezdte meg munkáját az uniós tagországok és tagjelölt országok (köztük hazánk) szakértőiből és társadalmi partnereiből álló, az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) kidolgozására létrehozott munkacsoport, mely munkájának eredményeként született meg 2009 júniusában a már többször említett *ECVET ajánlás*.

Az ECVET elsődleges célja, hogy a szakképzés rendszerei átláthatóbbá váljanak, ezáltal megkönnyítve a tanulók számára a rugalmas váltást a képző intézmények, képzési módok, szintek, valamint szakképesítések között mind országokon belül, mind nemzetközi viszonylatban. Az ECVET elméletileg átfogja az EKKR minden szintjét, azonban a gyakorlatban az országok legtöbbször az EKKR 3., 4. és 5. szintjén belül, illetve szintjei közötti átjárhatóságot, előrehaladást hivatott segíteni. A tanuló számára lehetőséget teremt arra, hogy a korábban már értékelt tanulási egységeket, más néven *unit*okat elismertesse függetlenül attól, hogy a tanuló az abban elvárt tudást, készséget, kompetenciát hol, milyen módon sajátította el.

Az Európai Parlament és a Tanács által 2009 júniusában elfogadott ajánlásban foglaltaknak megfelelően a tagországok mindegyikében – bár különböző szinten – előrehaladás történt az ECVET bevezetéséhez szükséges feltételek megteremtésében, szakképzési rendszerük fejlesztésében, vagy már magának az ECVET-nek a (legalábbis részleges) bevezetésében. Az Európai Szakképzés Fejlesztési Központ (CEDEFOP) folyamatosan figyelemmel kíséri a fejlődést és évente országokra lebontott értékelést készít az előrehaladásról.

Uniós szinten külön hangsúlyt kapott, hogy egyéb kezdeményezések mellett kísérleti projektekkal vizsgálják, teszteljék az ECVET megvalósíthatóságát. Így került sor az Egész életen át tartó tanulás program (LLP) keretein belül a 2008–2011-ig tartó szakaszban tizenegy ECVET tanulói mobilitást tesztelő központi projekt, majd a 2011–2014-es időszakban újabb nyolc ECVET központi kísérleti projekt indítására. Ez utóbbi projektek fő célja volt az ECVET rendszer-szintű bevezetésének a támogatása. A központilag pályázatott projekteken kívül több száz – elsősorban EU finanszírozású – transznacionális kísérleti projektben tesztelik az országok az ECVET-et. E projektek nagy hányada a Leonardo da Vinci program innovációfejlesztés, innovációtranszfer, valamint partneriségek pályázat keretein belül kerül megvalósításra. A cél az, hogy az ECVET alkalmazása fokozatosan a szakképesítések egyre szélesebb körét ölelje fel. A legtöbb projekt egy-egy szektort érintő szakképesítésekre helyezi a hangsúlyt. Résztvevői főleg 3-4-5 országot képviselő szakképző intézmények vagy más, mobilitásban érdekelt szervezetek, vagyis gyakorlati, helyi szinten érdekelt.

Jóval kevesebb projekt témája marad meg nemzeti szinten belül. Ez utóbbiak vagy azt tesztelik, hogy az ECVET hogyan alkalmazható bizonyos szakképesítésekre a saját szakképzési rendszerükön belül, vagy azt vizsgálják, hogy hogyan illeszthető be az ország szakképzési rendszerének keretei közé.

HELYZETÉRTÉKELÉS EURÓPAI SZINTEN

A CEDEFOP 2012-ben egy 33 országra kiterjedő kutatást folytatott, melynek részletes eredményeit tartalmazó *Monitoring ECVET implementation strategies in Europe* című munkadokumentumát 2013 márciusában jelentette meg. A benne foglaltak szerint az országok többsége az ECVET-ben olyan eszközt lát, melynek elsődleges szerepe a szakképzésben részt vevő tanulók határon túli mobilitásának az elősegítése, támogatása.

A 2012. évben megvalósuló, illetve tervezett nemzeti stratégiák az ECVET fejlesztésére a kutatás alapján

Stratégiák a fontosság szempontjából	A felmérésben szereplő országok közül hányan alkalmazzák a stratégiát
1. A képzések és az EQF-hez kapcsolódó fejlesztések adaptálása	28/33
2. Európai finanszírozású ECVET projektekben való részvétel általi tanulás	26/33
3. ECVET-re vonatkozó marketing tevékenység (pl. rendezvények, publikációk, web lapok, információs/reklám kampányok)	20/33
4. A szakképzés szabályozásának korszerűsítése vagy ECVET-támogató új szabályozás kifejlesztése	19/33
5. Széles körű tesztelési stratégiák (pl. kísérleti projektek, az ECVET alkalmazása a rendszer egy részében)	14/33
6. A szakpolitika formálói részére bizonyítékok gyűjtése az ECVET előnyeiről (hatásvizsgálat)	9/33
7. Kivárunk és meglátjuk	4/33

Forrás: CEDEFOP, *Monitoring ECVET implementation strategies in Europe*, working paper No 18, 2013

A 2008 óta megvalósított ECVET kísérleti projektek tapasztalatai azt mutatják, hogy az ECVET bevezetésére a lehetséges megoldások széles spektruma nyílik. A feltételek megteremtésére vannak felülről jövő megközelítések, melyekben a szakpolitikát és a szabályozást fejlesztik és a döntéshozók elkötelezettek a folyamat iránt, míg az alulról indított megközelítésben a képző intézmények vagy az egyes szektorok teszik meg a lépéseket a saját érdekeiknek megfelelően az ECVET fejlesztésére, alkalmazására. A kormányzati vagy szakmai képviselői szinten dolgozók gyakran nem is látják át a saját országukban kezdeményezett alulról jövő lépéseket, projekteket, ezért egy monitoring során nehéz reális képet alkotni.

Amikor arra kérdezték rá a kutatók, hogy a válaszadók saját országuk képzési rendszere szempontjából miben látják az ECVET fő értékét, akkor csaknem 70%-uk a határon túli mobilitást, míg 48%-uk a tanulási eredmény alapú megközelítést említette. Ez utóbbi valóban előfeltétele az ECVET típusú kreditátviteli rendszer megvalósításának. A válaszadók 20%-a megemlítette, hogy nehézséget okoz neki az ECVET-specifikus hozzáadott érték tisztázása, és többen félnek a hozzá kapcsolódó adminisztratív terhektől.

A vizsgált 33 országból 28 olyan szakpolitikai környezet létrehozására fókuszál, melynek keretei között lehetségessé válik majd az ECVET bevezetése. Ennek részeként már látszanak a jelei annak, hogy a bemenet felőli tanításközpontú gondolkodást lassanként felváltja a kimenet alapú, tanulásközpontú megközelítés, azaz a tanulási eredmény alapú szemléletmód.

Vita van ugyanakkor az ECVET-pontok odaítéléséről és használatáról. Miközben minden ország egyetért abban, hogy az ECVET-nek a tanulási eredményeken kell alapulnia, sokuk számára okoz nehézséget, hogy kredit pontokat rendeljenek ezekhez a tanulási eredményekhez. Többen azon országok közül, amelyeknél tanulási bemenet (képzési idő) alapú a rendszer úgy vélik, hogy a kredit pontok nem kompatibilisek az ő rendszerükkel. Még azon országok esetében is, mint például Finnország, Dánia, Szlovénia vagy az Egyesült Királyság, amelyek használják a kreditet szakképzésben, a rendszer a bemeneti és a tanulási eredmény felőli megközelítés bizonyos kombinációja.

A kutatások azt mutatják, hogy az országok döntő többségében az ECVET-hez kapcsolódó fejlesztések elsősorban uniós források felhasználásával történnek. Felvetődik a kérdés, hogy ez azt jelenti-e, hogy az országok többségének jelentős fenntartásai vannak az ECVET hasznosságával kapcsolatban. Többen kifejezték kétségeiket, és azzal érveltek, hogy az EU ajánlásban szereplő célok más módon is elérhetőek, mint például saját kreditrendszer alkalmazásával, vagy pedig egy rugalmas oktatási és képzési rendszer kialakításával.

PÉLDÁK NEMZETI SZINTŰ ECVET PROJEKTEKRE

A közelmúltban befejezett francia *MEN-ECVET projekt* egyike a 2011-ben indult nyolc, központilag pályázattal kísérelti projektnak. Fő pályázó a Francia Oktatási Minisztérium és a francia Pedagógiai Tanulmányok Nemzetközi Központja (CIEP). Partnerei Belgium Francia Nyelvű Közössége, Németország és a spanyolországi Katalán Autonóm Közösség. A projekt azt vizsgálta, hogy hogyan lehet a tanulás eredményét elismerni Franciaországban a földrajzi mobilitás szempontjainak figyelembevételével. A projekt kettős célt tűzött ki maga elé:

- egyrészt azt vizsgálta, hogy a francia oktatási minisztériumhoz tartozó szakképesítések mennyire felelnek meg az ECVET elveinek,
- másrészt arra vállalkozott, hogy a szakképesítések tervezéséhez egy olyan országosan érvényes útmutatót készít, mely ajánlásokat tartalmaz a határon átnyúló mobilitási projektekben az ECVET szempontjainak az alkalmazására.

E projekt keretén belül 5 különböző, EKKR 4-es szintű szakképesítést vizsgáltak meg. Arra az eredményre jutottak, hogy:

- A francia szakképzés keretrendszere alapjaiban közel áll az ECVET ajánlásban leírtakhoz a tanulási eredményekre alapozott tanulási egységek (*units*), az értékelési eljárások szempontjai, a különbségtétel értékelés, érvényesítés, elismerés szempontjából.
- A szakképesítések leírását egyszerűbben, közérthetőbben, átláthatóbban kellene megfogalmazni. A projekt során különböző ajánlások is születtek mind ezzel kapcsolatban, mind a szakképesítések kidolgozói számára készítendő útmutató korszerűsítésére.
- Mivel a mobilitás során a tanterv szerinti tanulási egységek (*learning units*) egészét a tanulók általában nem tudják külföldön elvégezni a mobilitás ideje alatt, ezért annak egy részét képező tanulási eredményekre (LO) szükséges koncentrálni és azt összekapcsolni a teljesítendő feladatokkal.
- Célszerű opcionális „mobilitási egységeket” (*mobility units*) kidolgozni; és ennek a szakmai, kulturális tanulási eredményét értékelni. Ennek a módszernek előnye többek között, hogy számol azzal, hogy az elsajátított kompetencia több szakképesítésnek is része lehet. Ezen túl a földrajzi mobilitás értékeire helyezi a súlypontot. Hátrányként nevezték meg a franciák, hogy opcionális, a bizonyítványban „külön hozzáadott” tanulási egységként szerepel.

A projekt felelősei további feladatként tűzték ki, hogy a külföldön elsajátított és értékelt tanulási eredmények elismerésének – az elvárt tanulási eredmények részeként –, valamint a „mobilitási egységek” létrehozásának a lehetőségére, annak leírására és értékelésének a módszerére olyan kidolgozott javaslatot készítsenek, melyet a

nemzeti szabályozásba is belefoglalhatnának. Szükségesnek tartják továbbá a szakképesítések – a magyar SZVK-nak nagyjából megfelelő – szakmai szabályzata leírásának az újragondolását, átdolgozását. Ebben határozottan külön kívánják választani a vizsgán elvárt szakmai tevékenységeknek, valamint a vizsgáztatásnak a szabályait. Szükségesnek látják, hogy a vizsgáztatás szabályozásában világosabban legyen meghatározva a tevékenységek tudás – készség – kompetencia (KSC) alapján történő leírása, a vizsgáztatás módja, kritériumai, feltételei, stb.

Másik nemzeti szintű példaként említhető a három szakaszban megvalósított *FINECVET*, amely a finnek saját finanszírozású projektje. Ennek keretén belül vizsgálták az ECVET alkalmazhatóságát a finn szakképesítések vonatkozásában. A 2012 márciusában lezárult harmadik szakaszban a *FINECVET* projekt az ECVET folyamatára, a hozzá kapcsolható dokumentációra, minőségbiztosításra koncentrált azzal a céllal, hogy – különösen a képző intézmények és a tanárok számára – érthetővé, kézzel foghatóvá tegyék az ECVET-et. A projekt résztvevői: 26 finn szakképző intézmény, szociális partnereik és 12 EU ország mobilitási partnerszervezete.

Finnország az elsők között volt az ECVET kipróbálásában, tesztelési projektek széles körű indításában. A finnek már 2006-ban, a 2007–2012. évekre szóló oktatási és kutatási fejlesztési tervben elkötelezték magukat az ECVET bevezetésére, melyet 2014-re minden képesítésre kiterjesztenek. Jó alapot ad ehhez az OKKR elkészülte, és minden képesítésüknek az EKKR szintekhez való rendelése. Szakértőik külön hangsúlyozzák, hogy az ECVET bevezetésére, alkalmazására minden országban saját, nemzeti megoldásokat kell találni. Ezért 2012 elején a társadalmi partnerek széles körének bevonásával egy tanácsadó csoportot hoztak létre, amely segíti az Oktatási és Kulturális Minisztériumot, valamint a finn oktatási hatóságot (FNBE) a szükséges jogszabályi változtatások meghozatalában, a szakmai és vizsgáztatási követelmények és dokumentumok átdolgozásában. Ezeket a változtatásokat 2012–2013-ban kell megvalósítani. Így minden feltétel adott lesz az ECVET minden szakképesítésre kiterjedő 2014. évi alkalmazására. Közben folyamatosan történik az érintett partnerek széles körének ECVET-tel kapcsolatos képzése, tájékoztatása, tájékoztató kiadványok megjelentetése az interneten. Külön kiadványt készítettek a képző intézmények, a kompetencia tesztek szervezői és az szvk-k készítői számára. A *FINECVET* projekt egyik kézzel fogható eredménye volt a *From Piloting to Implementation! Starting Points for Implementing the European Credit System for Vocational Education and Training* (A kísérleti projektektől a megvalósításig! Kezdő lépések az Európai Szakképzési Kreditrendszer bevezetéséhez) című kiadvány, mely 80 oldalban példákkal, magyarázatokkal és mintadokumentációk bemutatásával ad célzottan a képző intézmények számára segítséget.

A finn szakképzésben hagyományosan létezik a kreditrendszer, melyben 1 tanév teljesítése 40 kredit pontot ér. Mégis azt tervezik, hogy e mellett (vagy később ezt felváltva?) ECVET pontokat rendelnek a képesítésekhez, valamint azokon belül az egyes modulokhoz. Ennek felelőse az oktatási minisztérium és az oktatási hatóság (FNBE). A modulnál kisebb tanulási egységekhez, mint például a mobilitás esetén használt *mobility unithoz* tartozó ECVET pontot már a képző intézmény maga határozza meg.

Az ECVET-et a finnek elsősorban a nemzetközi mobilitást támogató eszközként tekintik fontosnak, hasznosnak. Érveik a következők:

- Sokkal vonzóbb a külföldi mobilitásban való részvétel, ha a diák biztos lehet abban, hogy a külföldön elsajátított kompetenciái, ismeretei beszámíthatóak a képesítés teljesítésének részeként.
- Az ECVET szerint értékelt külföldi szakmai gyakorlat hozzáadott értéket jelenthet.
- ECVET által egyéni tanulási utak valósíthatók meg, olyan kompetenciákkal gyarapodhat a tanuló, melyek elsajátítása hazai környezetben nem lehetséges.
- Nagyon fontos, hogy az ECVET elvei szerint történjen az Europass mobilitási igazolvány kitöltése. Ez mind a hazai, mind a külföldi munkavállaláshoz nagyon jó ajánlólevél lehet.

HELYZET A KÖRNYEZŐ ORSZÁGOKBAN

Szlovénia

Déli szomszédunk igen hamar előrehaladt az ECVET megalapozását szolgáló területen. 2006-ban (az ECVET-ről folytatott EU szintű előzetes egyeztetések idején) a szakképzési törvényük megteremtette a jogi keretet a kreditrendszer bevezetésére. Azt is deklarálták benne, hogy a szakképzésnek meg kell felelnie az ECVET elveinek. 2008-tól (az EU szintű ECVET ajánlás tervezetének idején) a formális szakképzésben elkezdtek a bizonyítványokban a kreditpontok szerepeltetését, mely a szakképzés minden ágazatában és szintjén 2010-től általánosan bevezetésre került. 1 tanév 60 kredit pontot ér. Ezeket a kredit pontokat feltüntetik az Europass bizonyítvány kiegészítőben is. A kreditpontok kiszámítását elég egyszerű módszerrel valósították meg: a modulon belül tanulói terhelés, óraszám alapján határozták meg. Az elméleti órák számát az otthoni felkészülés időigénye miatt háromszoros súllyal vették figyelembe. Bár már évek óta bevezetésre került a kreditpontok rendszere, bevallják, hogy sem az iskolák, sem a diákok, sem a munkaadók nem látják, hogy milyen előnnyel jár ennek a használata. A szakemberek számára sem világos még, hogy a kredit pont használata milyen hozzáadott értéket jelent, mivel korábban sem okozott problémát a máshol folytatott képzés elismertetése. Többek között ennek a tisztázása képezi egy szakértői csoport munkájának a tárgyát.

A szakmai képzés mind a technikumokban, mind a szakképző intézetekben, illetve a felsőoktatás részét képező felsőfokú szakképzésben moduláris rendszerben történik. Az országosan érvényes modulok csak az elérendő célt jelölik meg, nem kapcsolódik hozzájuk központi tanterv. A *tanterv* – értelmezésük szerint – évek óta *tanulási kimenet* (*Learning Outcome, LO*) alapú, sőt bevezették az ezen alapú portfóliót is. Viták folynak viszont arról, hogy az ő nemzeti rendszerükben hogyan is kell értelmezni a tanulási kimenet fogalmát.

Az iskoláknak nagyobb autonómiája van, mint a magyar rendszerben. A szakmai záróvizsgák is iskolai (nem állami) szinten kerülnek megrendezésre, a bizonyítvány kiállítója az iskola, és a benne foglaltakért az iskola igazgatója felelős. Így a szlovén rendszerben egyértelmű, hogy az együttműködési megállapodást (*memorandum of understanding*) szakképző intézményi (és nem minisztériumi vagy főhatósági) szinten kell kötni.

Az ECVET alkalmazása terén egyelőre csak a földrajzi mobilitás vonatkozásában gondolkoznak. Központi, minisztériumi szinten főként a sokkal átfogóbb és fontosabb nemzeti képesítési keretrendszerhez kapcsolódó eszközként értelmezik.

Az ECVET-nek Szlovéniában a földrajzi mobilitás vonatkozásában jelenleg az a célja, hogy a képzési programot közelebb hozzák a mobilitás során elsajátítandó készségekhez. Mivel jelenleg általában 4–8 hétre nőtt a külföldön töltött mobilitási idő, így ezen belül a gyakorlati képzés jelentősége, a szakmai készségek elsajátításával kapcsolatos elvárás is megnőtt. ECVET alapú mobilitás esetén az iskolák több háttértámogatást igényelnek főleg a tanulási szerződések megkötéséhez, az értékelési szempontok kidolgozásához, az elismerési folyamatához. Az ECVET-éhez hasonló elvárást kezdik bevezetni a Leonardo mobilitás során is. Mintát főleg a finnektől és a hollandoktól vesznek. Kiemelten hasznosnak tartják a FINECVET projekt tapasztalatait. Ennek mélyebb megismerése érdekében a Szlovén Szakképzési Intézet (CPI) is partnerként részt vett a hat ország részvételével megvalósított – a FINECVET projekt tapasztalatait hasznosító –, 2013 szeptemberében zárult *Your ECVET* innovációtranszfer-projektben.

A szlovén ECVET koordinációs pont 2012 elején alakult meg a CPI keretein belül.

Cseh Köztársaság

Az ECVET szakpolitikai szintre emelése megvalósulni látszik a cseheknél. 2008-ban a NÚOV (Nemzeti Oktatási Intézet) elemezte az ECVET bevezetésének a kérdését, mely témában tanulmány is készült. 2012 áprilisában az

Oktatási, Ifjúsági és Sport Minisztérium jóváhagyta az ECVET-nek a Cseh Köztársaságban történő bevezetéséről szóló javaslatát. Céljuk, hogy az ECVET-et hozzákössék a szakképesítésekhez való hozzáférést támogató szakpolitikai programhoz. Az érdekelt felek széles köre (minisztériumok, háttérintézmények, iskolák, munkáltatói szervezetek, regionális hatóságok) részvételével valósítják meg az ECVET bevezetéséhez köthető együttműködést. Az ECVET-et az alap- és a ráépülő szakképzésben mind a külföldi, mind a hazai mobilitás támogatására, volumenének növelésére kívánják alkalmazni.

Jó alapot biztosít az ECVET bevezetéséhez, hogy a részképesítéseket is tartalmazó új cseh OKJ feltétlenül tanulási eredmény alapúnak tekinthető, viszont oktatási modulok középfokon csak kivételként szerepelnek.

A középfokú szakképzésben megvalósuló tantervi reform egyik jellemző vonása a *tanulási eredményre való fókuszálás*. Az érvényes jogszabályokkal összhangban az iskolák maguk készítik el a tanulási eredmény értékelésének szabályzatát, melyet az oktatási minisztériummal jóvá kell hagyatniuk.

2010-ben a NÚOV (Nemzeti Oktatási Intézet) két olyan Leonardo da Vinci kísérleti projektben vett részt, amely a külkereskedelem és a vegyipar területén vizsgálta az ECVET-et.

Jó gyakorlatként említhető az Európai Szociális Alapból finanszírozott POSPOLU „hazai mobilitási” projekt, melynek célja a szakképző- és szakközépiskolák és a munka világa közötti partnerség támogatása. Ennek a projektnek a keretében kipróbálják az ECVET bizonyos együttműködési modelljeinek, elemeinek a működését. Vagyis a csehek a projekt segítségével – igen óvatosan ugyan – előkészítik a terepet a duális képzésnek. Ezen kívül fontos, hogy lerakják a felek közötti elengedhetetlen párbeszéd alapjait.

2012 áprilisában a NÚOV keretén belül létrejött a cseh nemzeti ECVET koordinációs pont.

KÖVETKEZTETÉSEK

Az ECVET egy nagyon összetett rendszer, mely érinti az ipari, mezőgazdasági, szolgáltatási szektorok teljes skáláját felölelő szakmai képzést, és hatással van az összes érintett szervezetre, cégre, intézményre. Jelentősége, hatása az Egész életen át tartó tanulás vonatkozásában ezen szervezetek számára sem látszik még olyan világosan, hogy az ösztönzőleg hatna az ECVET bevezetéséhez szükséges intézkedések gyors megtételére.

Mit is vonhatunk le az ECVET-tel kapcsolatos európai tapasztalatokból?

- Nagyon fontos, hogy minden ország a saját képzési-szakképzési rendszere átgondolásával tisztázza azt, hogy a maga számára az ECVET bevezetése milyen hozzáadott értéket adhat.
- Szükséges az erős szakpolitikai elkötelezettség.
- Törekedjünk arra, hogy minél egyszerűbbé és érthetőbbé tegyük az ECVET-et a felhasználók számára – koncentráljunk a tanulási eredmények alapú megközelítésre!
- Párhuzamosan folyjon a képesítési keretrendszer és az ECVET előkészítése.
- Együttműködés valósuljon meg minden szinten, az összes érintett partnerrel közösen – ez az alapja a kölcsönös bizalom kialakulásának. Az ország szakképzési struktúrája és hagyományai nagyban befolyásolhatják az érintett partnerek bevonásának módját.
- Kísérleti projektek megvalósítása szükséges ahhoz, hogy megértsük az ECVET hatását és azt, hogy a rendszerben milyen változtatások szükségesek a bevezetéséhez.
- Jól megtervezett, átgondolt tájékoztatás, képzések szükségesek az összes érintett fél irányában – erre megfelelő időt kell hagyni.
- Lépésről lépésre érdemes megvalósítani az ECVET bevezetését, mely elég hosszú időt vesz igénybe.

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy az országok – bár hasznosnak értékelik – még nem tekintik sürgősen szükségesnek az ECVET típusú kreditátviteli rendszer bevezetését. Az elmúlt években hatalmas munka folyt. Az országok többségében fontos előrelépések történtek annak érdekében, hogy a bemenet felőli tanításközpontú

gondolkodást felváltta a kimenetalapú tanulásközpontú megközelítés. Ezzel párhuzamosan fejlődött a minőségbiztosítás, és előrehaladás történt az átláthatóság szempontjából (például könnyebben érthető oktatási és képzési, képesítési leírások, összehasonlítható programok), ami előfeltétele a kompetenciák transzferabilitásának, az előzetes tanulás elismerésének. Többféle válasz és modell is született, de még messze vagyunk az ECVET tényleges, átfogó, gyakorlati bevezetésétől. A munkának, az előkészítési folyamatnak tovább kell haladnia.

Összeállította: LUX ZSÓFIA

III. ECVET a mobilitásban – hazai példák

HAZAI MOBILITÁSI PÉLDÁK AZ ECVET ELEMEL HASZNÁLATÁRA

Az előző fejezetekben bemutatuk az ECVET célkitűzéseit, a két fő irányát: az egész életen át tartó tanulást és a mobilitás támogatását. Jelen fejezet a mobilitásra és annak már itthon fellelhető ECVET elemekre kíván kitérni, illetve konkrét példákat bemutatni. Magyarországon egyelőre még csak a mobilitáson keresztül indult el az ECVET eszközök használata – azon belül is elsősorban a Leonardo da Vinci program által támogatott projektekben.

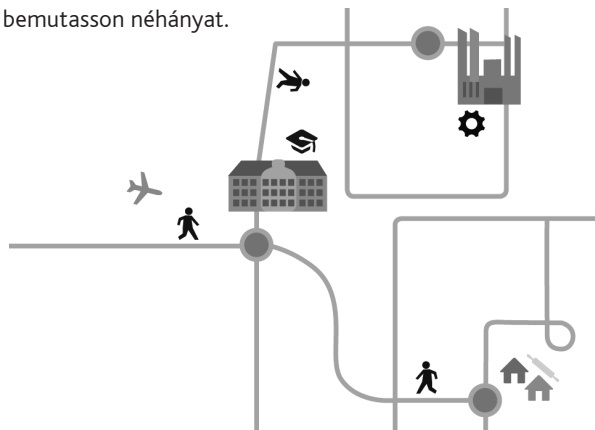
Annak érdekében, hogy ezeket az elemeket és gyakorlati alkalmazásokat közelebbről is megvizsgáljuk, a Tempus Közalapítvány 2012 majd 2013 nyarán is felkért egy-egy szakértőt a hálózatból, hogy végezzék el ezt a feladatot. Az első anyag Tót Éva tollából született, *Az Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer (ECVET) Magyarországon a hazai és külföldi projektek fényében* címmel. Ahogy ez a címből is látszik, ez az írás tágabb kontextusban járta körbe a témát. Bemutatta az európai ECVET kísérleti projektek általános tanulságait, egy, a szakképzés és a felsőoktatás közötti átjárásra fókuszáló kísérleti projektet részleteiben is megvizsgált, illetve interjú készített öt olyan Leonardo mobilitási vagy partnerségi projektet koordináló intézmény vezetőjével, koordinátorával, ahol már elindult a mobilitások hazai elismerését, beszámítását elősegítő munka.

A 2012 őszén befejezett kutatás óta azonban nagyon sok minden történt ECVET témában nemcsak európai szinten, hanem itthon is. Ahogyan arra már a hálózat munkáját bemutató fejezetben kitértünk, három ECVET szeminárium (*Minőségi mobilitás – Hogyan fejleszthető egy mobilitási projekt?*) került megrendezésre itthon, közel 70 résztvevővel. Vagyis a kezdeti, csak a hálózat tagjaira korlátozódó munka mostanra kiszélesedett: a felhasználók szintjén is elindult az ECVET alkalmazása. A mobilitásban már kézzelfogható eredmények születtek, amit egy újabb tanulmány vizsgált meg részleteiben. Ezt a vizsgálatot a hálózat egy másik tagja, Palencsárné Kasza Mariann végezte el. Az anyag a *Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése* címet viseli, amiből jól látszik, hogy a fókusz már kifejezetten a hazai és azok közül is a mobilitási projektekben eddig megvalósított jó példákra volt.

Jelen fejezet a két szakértő által készített tanulmányok megállapításait és példáit szerkeszti egybe annak érdekében, hogy az előző fejezetekben több oldalról, elméleti szinten körbejárt ECVET témakört közelebb hozza a gyakorlathoz, és az eddig fellelhető hazai példák közül bemutasson néhányat.

„Olyan konstrukcióról van szó, aminek a megértéséhez idő és tapasztalat kell. Egyelőre az iskolai mobilitás ügyének látszik, noha potenciálisan annál jóval jelentősebb.” TÓT ÉVA

„Előrelépés, hogy egyre több szakképző intézmény nyitott az ECVET alapú mobilitásra. Tudjuk őket segíteni, motiválni.” FARKAS ÉVA

A MOBILITÁS FONTOSSÁGA NAPJAINKBAN

A földrajzi mobilitás alapvető jelentőségű eszköz, amely azt a célt szolgálja, hogy az európai térség gazdasági és társadalmi integrációja erősödjön, hogy az európai léptékben gondolkodó polgárok formálódását szolgáló tapasztalatcsere intenzívebbé váljon. A tudás gyarapításában is kulcsszerepet kap, hiszen a szakmatanulás olyan periódusa az életpályának, amikor különösen fontos a más országokban megszerzhető tapasztalat.

Az európai oktatási politika a mobilitások számának jelentős növelésére törekszik, mivel ebben látja több, összetett probléma megoldásának egyik lehetséges kulcsát – mint például oktatás és munka világa közötti együttműködés elősegítése, a fiatalok munkába állásának elindítása, támogatása, a fiatalkori munkanélküliség csökkentése, az intézmények versenyképességének növelése stb. Ezen problémák közvetett megoldására kínáltak lehetőséget az oktatás, képzés terén az *Egész életen át tartó tanulás program* szektorális alprogramjainak (*Comenius, Leonardo, Erasmus, Grundtvig*) különböző pályázati lehetőségei. A 2014-től induló új uniós költségvetési időszakban azonban már határozottabb szinergia rajzolódik ki az uniós célkitűzések (*EU 2020*), ahhoz az egyes országok hozzájárulását azonosító és azokat meghatározott időszakonként ellenőrző folyamatok (európai szemeszter, *Country specific recommendations*), illetve az oktatás, képzést fejleszteni célzott *Erasmus+ program* integrált szemlélete, erősödő szakpolitikai vonulata és az így kialakított pályázati lehetőségek között. Ezen új program, ha lehet, az eddigieknél is nagyobb hangsúlyt fektet az egyének mobilitására – épp az abban rejlő, fent jelzett, megoldási potenciál miatt.

Éppen ezért határozott meg az Európai Unió Tanácsa a mobilitás vonatkozásában is számszerűsített célokat, referenciaértéket a tanulási célú mobilitásra, mind a felsőoktatás, mind a szakképzés (alapképzés) vonatkozásában. A szakképzés esetében a következő a célkitűzés:

„2020-ra az első szakképesítés megszerzését szolgáló képzésben végzett 18–34 éveseknek az EU-ra kivetítve átlagosan legalább 6%-a rendelkezzen valamilyen külföldön szerzett, legalább kététes, 10 munkanapos, vagy ennél rövidebb és az Europassban rögzített, az első szakképesítés megszerzését szolgáló képzéshez kapcsolódó tanulmányi vagy gyakorlati képzési tapasztalattal (ideértve a munkahelyi gyakorlatot is).”¹

Az uniós célkitűzések azonban nem öncélúak. A mobilitás a komplex gazdasági, oktatási problémák megoldásához járulhat hozzá – de legfontosabb pozitívuma az egyénre gyakorolt hatása, a tanuló, a felnőtt életben való boldogulásának segítése. A mobilitások alkalmával szerzett szakmai tapasztalatok hosszú távú motivációt jelenthetnek az egyén számára. A más országban szerzett tapasztalat, szakmai gyakorlat, tanulási tevékenységek segítségével a diákok nyitottá válnak más nemzetek kultúráira, fejlődik az idegen nyelvi kommunikációs kompetenciájuk, megtanulnak kapcsolatokat kialakítani, és alkalmazkodni más nemzetek szokásaihoz. Azok a diákok, akik legalább egyszer, akár csak pár hétre is részt vettek mobilitási projektekben biztosan más szemlélettel érkeznek haza. Többen ekkor kapnak inspirációt egy-egy szakma megtanulására, gyakorlására, ekkor más lehetőségeket is megismernek, nem csak az eddig megszokottat. Tanulmányaik alatt megismerkedhetnek olyan új adatokkal, információkkal, új kutatási eredményekkel, új technológiával, amelyek a hazai oktatásnak nem képezik a részét. A szülők is nyertesei lehetnek ezeknek a projekteknek, hiszen gyermekeik önállóságot tanulnak, döntési helyzetekbe kényszerülnek, amit itthon nem biztos, hogy meg kellene tenniük. Sok diák jövőbeli elképzelései kikristályosodnak és határozott célok fogalmazódnak meg bennük. A szülők azt tapasztalják, hogy a korábban bizonytalan gyermek közli, milyen tervei is vannak saját céljait illetően.

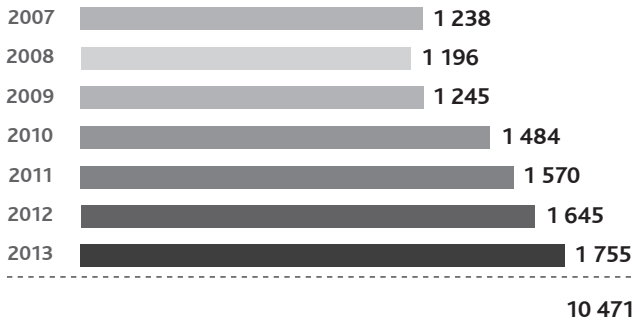
¹ A Tanács következtetései a tanulási célú mobilitás referenciaértékéről, 2011. 12.20. 2011/C 372/08
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0031:0035:HU:PDF>

A cégek, a munkaadók is csak nyertesei lehetnek a mobilitási projekteknek, hiszen a frissen kikerülő szakemberek nyelvi tudása naprakész lesz, a szakmai szókincsüket munkájuk során is tudják majd használni. A máshol látottakat, tapasztaltakat saját munkájában is megvalósítani akarja majd a mobilitásban részt vett személy. Jobban motivált, mint itthon maradt társai, esetleg fennálló külföldi kapcsolatait a munkahelye is kihasználhatja a későbbiekben. A diákok előnyt élveznek az álláspályázatokon, hiszen felhasználva az Europass mobilitási igazolványukat, bizonyítani tudják a külföldi gyakorlatot és a konkrétan leírt és megszerzett kompetenciájukat. Óriási előnyre tesznek szert olyan pályázókkal szemben, akiknek nincsenek ilyen jellegű tapasztalataik.

Az alábbi ábra a *Leonardo* programból támogatott tanulói mobilitások számát mutatja:

Az ábrából jól látszik, hogy a hazai gazdasági és oktatási turbulenciák ellenére itthon is növekszik a mobilitások iránti igény. A sokéves mobilitási tapasztalat egy fejlődési utat feltételez. Ez részben teljesül(t): bizonyos mobilitási elemek (pl. partnerség kialakítása, diákok felkészítése, mobilitás megszervezése) magas szinten valósulnak meg a projektek döntő többségénél. Vannak viszont további fejlesztést igénylő mobilitási elemek, mint például a kellő körültekintéssel kialakított szakmai program (hiszen ez szakterületenként, partnerenként, diákonként változhat), az értékelés és annak minősége, illetve az elismerés. Ez utóbbi, az elismerés, beszámítás kérdése azért is fontos, mert hatása nemcsak projektszinten, hanem azon túl is jelentkezik: vajon a szakmai gyakorlatot külföldön teljesítő diákoknak mennyire kell a kint szerzett ismereteikről itthon újra számot adniuk, bizonyos elemeket újra „megtanulniuk”? Vagyis amíg ez a kérdés nem megoldott, addig a növekvő mobilitási létszám feltételezi a növekvő párhuzamosságokat és így a nem hatékony működést a rendszerben, ezzel több problémát generálva. Viszont ezen mobilitási számok, hiába mutatnak növekvő tendenciát, még nem érték vagy érik el azt a kritikus tömeget, ami tényleges hatást gyakorolna az oktatási rendszer egészére. A mobilitási projektet koordináló intézményeknél elindult ugyan a kint töltött időszak elismerésének kezelése – de ezek a próbálkozások egyelőre alsóbb szinten maradtak, egyediek, nem váltak még általánossá.

Viszont ez egyfajta kísérletként is értelmezhető: a mobilitás hazai elismerése során kidolgozott, kipróbált eljárások, dokumentumok *szolgálhatnak mintaként* arra az esetre, amikor az oktatási rendszer egy-egy eleme vagy egésze akar rugalmasabbá, átjárhatóbbá válni – lesz hol mintát, jó példát keresni.

AZ ECVET ÉS A MOBILITÁS KAPCSOLATA

Ahogy fent is olvashattuk, a mobilitás mindenki számára haszonnal jár. A minőségi szakmai hozadék azonban akkor valósulhat meg, ha a tanulási célú mobilitási programot tudatosan szervezik, a célokat előre megfogalmazzák, a részleteket is megtervezik, a szereplőket kellő mértékben bevonják és a kitűzött feladatok végrehajtását nyomon követik.

Ma már a korábbiaknál jóval árnyaltabb magának a mobilitási tevékenységnek az elemzése, értékelése. A „növekedés korszakában” az volt az elsődleges cél, hogy létrejőjenek nemzetközi kapcsolatok a képzőintézmények között, ma már azonban egyre inkább az a törekvés, hogy a mobilitás szakmai eredményei beépüljenek a képzés folyamatába.

Az iskolák gyakorlatában többnyire egymást követő fejlődési szakaszokként jelennek meg a mobilitás szervezésével, lebonyolításával kapcsolatos, egyre magasabb „szintek”. Tipikusnak tekinthető, hogy kezdetben a kapcsolatkeresés, kapcsolatépítés céljával szerveződik rövid tanulmányút (1. szint). A pedagógiai programokhoz lazábban vagy szorosabban kapcsolódó általános célú mobilitást jellemzően a csereutazások szervezése jelenti (2. szint). Ennél már nagyobb fokú előkészítést, alapos és tartalmi előkészületeket igényel a hosszabb távú intézményközi kapcsolatra épülő programok lebonyolítása, amely beépül a képzőintézmény pedagógiai programjába is (3. szint). Az ECVET eszközzeit is alkalmazó mobilitás esetében az utazás célja és a program elemei kidolgozottak és a fogadó féllel egyeztetett módon kerülnek megvalósításra (4. szint). Így a külföldi tanulási folyamat eredményei beépülhetnek az alapképzés folyamatába, ami vonzóbbá tehet egy képzőintézményt. Tehát az intézmény nézőpontjából egy strukturált, kölcsönös bizalomra épülő megállapodáson alapuló, jól dokumentált mobilitási program zajlik – ennyivel lehet több az ECVET alapú mobilitás. A cél mindenképpen a magas színvonalú, tartalmában végiggondolt mobilitási program – az ECVET ennek egyik lehetséges eszköze. A mobilitások szintjei egymásra épülnek, egymást követő lépcsőként jelennek meg, melyet végig kell járni minden szervezőnek, hogy eljusson a legmagasabb lépcsőfokra, az ECVET jellegű mobilitási projektekhez.

A későbbiekben bemutatott példáknál a projektek, saját értékelésük szerint, már a 3. vagy akár a 4. szintet is elérték.

Az ECVET eszközöket alkalmazó szakmai mobilitási program megszervezésének és lebonyolításának egymásra épülő, összefüggő lépései vannak:

1. A partnerség kialakítása.
2. Megállapodás a tanulási célú mobilitás kereteiről (a *Memorandum of Understanding*, rövidítve MoU, azaz az együttműködési megállapodás kidolgozása és aláírása).
3. A mobilitás céljaival összefüggő tanulási eredmények egységeinek (az angol terminológiában *units of learning outcomes*) azonosítása, megfogalmazása, kidolgozása, egyeztetése.
4. Megállapodás az elért tanulási eredmények értékelésének módjáról.
5. Annak tisztázása a partnerek között, hogy milyen módon kerülnek validálásra (azaz a képzés tartalmával való összevetésre és a megfelelés megállapítására) és elismerésre a tanulási eredmények.
6. A tanulási megállapodás (*Learning Agreement*, rövidítve LA) kidolgozása, megkötése. Ez a mobilitásban résztvevő tanulókra vonatkozó dokumentum, amely kijelöli a tanulási program tartalmát, a megszerzendő kompetenciákat és az értékelés módját.

7. A mobilitási program lebonyolítása, majd az eredmények közös értékelése.
8. A tanulók által elért egyéni tanulási eredmények értékelésének a küldő országban történő elfogadása (validáció, elismerés).

MOBILITÁSI PÉLDÁK AZ ECVET ELEMEK ALKALMAZÁSÁRA

Az alábbi fejezet a fenti lista bizonyos elemeit veszi sorra kettős céllal: egyrészt, hogy magát az elemet, annak célját mutassa be – másrészt pedig gyakorlati példát, a hazai intézmények által alkalmazott megoldást tárjon az olvasó elé. Fontos, hogy ezek még nem általános érvényű, bevált gyakorlatok, hanem sokkal inkább intézményi kísérletek a kérdés megválaszolására.

Memorandum of Understanding – együttműködési megállapodás

A *Memorandum of Understanding*, magyarul *együttműködési megállapodás* a kompetens (résztevő) intézmények közötti megállapodás, mely a kölcsönös elismerés kereteit szabályozza. Célja a kölcsönös bizalom megalapozása, mivel az együttműködési megállapodás kimondja, hogy az érintett felek elfogadják a megadott kritériumokat és eljárásokat. A partnerek kölcsönösen értékelik, érvényesítik és elismerik a tudás, készség és kompetencia formájában megfogalmazott tanulási eredményeket. Az együttműködési megállapodás tartalmazza az aláíró szervezetek beazonosítására alkalmas adatokat is. Ezt a dokumentumot tulajdonképpen tekintetjük egy ernyőszerződésnek, egy keretnek, melynek a tanulási megállapodás a részét képezi.

A megállapodás megköthető két vagy több intézmény között is, de ágazati szintű együttműködési megállapodások is létrejöhetnek. Ezzel a lehetőséggel Magyarországon még nem számolhatunk, de Európa más országaiban már megjelenik. Ágazati szintű megállapodásról beszélhetünk, ha a felsőbb szintű irányító intézmények között köttetnek meg ezek a megállapodások, azokat állami szinten elismerik és ezek regisztrálásra is kerülnek, majd ettől az időponttól kezdve a résztvevő intézményeknek ez hivatkozási alapul szolgálhat. Ilyen magasabb szintű ágazati vagy országos megállapodások hiányában az együttműködési megállapodást a mobilitásban a küldő és a fogadó intézmény szintjén értelmezzük.

A megállapodás tartalmazza az érintett szakképzéseket országonként, hiszen a szakképzési struktúrák teljesen különbözőek és a szakképesítések megnevezései tartalmi is eltérőek lehetnek. Ezért fontos, hogy egyértelműen beazonosított legyen, milyen képzéseket is érint a megállapodás. A szakképesítések beazonosítása mellett egyértelművé teszi, hogy ki a felelős intézményi szinten a tanulási egységek kialakításáért, ezek értékeléséért és a megszerzett kompetenciák elismertetéséért (validálásáért). A megállapodást természetesen mindegyik fél aláírásával hitelesíti. Konkrét időtartamra is köthető, bizonyos időszakonként megújítható.

Példa az együttműködési megállapodásra

A *túrkevei Ványai Ambrus Gimnázium, Informatikai és Közlekedésgépészeti Szakközépiskola* helyzete egészen speciális, mivel az iskola részt vett az Európai Unió egyik centralizált kísérleti projektjében, az ECVET-ASSET² projektben. Ebben a projektben kidolgoztak a partnerekkel együtt egy mintaként is szolgáló együttműködési megállapodást, melyet, azóta is használnak a Leonardo projektjeikhez. A szerződésminta jól bevált a projekt során, sok energiát, munkát fektettek bele, sajátjuknak érzik, ezért ezeket használják jelenleg is.

2 A projekt weboldalán további információkat talál: www.assetecvet.eu

Az általuk készített együttműködési megállapodás tartalma:

- Illetékes intézmények azonosítása, rövid bemutatása
- Érintett képesítések beazonosítása
- Szakképző intézmények, szolgáltatók azonosítása, akiket a mobilitás érint
- Mobilitás alatt felhasználható tanulási egységek (*unitok*)
- Küldő és fogadó intézmények felelőssége
- Együttműködő partnerek aláírása

Az iskola minden évben felülvizsgálja az együttműködési megállapodás tartalmát mielőtt a következő évit aláírná. Amennyiben a tapasztalatok azt mutatják, hogy szükséges változtatni rajta, akkor megteszik ezt. Ebből a példából is látható, hogy az együttműködési megállapodás jelenlegi formája még változtatható, az Európai Bizottság is ajánlasként jelentette meg a jelenlegi változatot, mely a fellépő igények alapján még alakítható.

Learning Agreement – tanulási megállapodás

A *Learning Agreement*et, magyarul *tanulási megállapodást*, az a két illetékes intézmény és a tanuló kötik, akik részt vesznek a képzési és az érvényesítési folyamatban, melynek az együttműködési megállapodás adja meg a keretét. A tanulási megállapodás meghatározza a mobilitás feltételeit az egyes tanulókra vonatkozóan, ezzel lehetővé válik a tanulók központúság. A szerződésben egyénre szabottan van meghatározva az elvárt eredmény. A mobilitás tud igazodni az egyéni tanulási igényekhez, tanulási utakhoz, természetesen a munkáltató számára is elfogadható feltételekkel. Ha a mobilitás feltételei ugyanazok egy tanulócsoporthoz, akkor lehetséges ugyanazon szöveg használata minden tanulónál, de minden tanulónak kapnia kell egy névre szóló példányt és alá kell írnia egy tanulási megállapodást. A tanulási megállapodás tartalmazza a legfontosabb kapcsolattartási információkat a partner intézményekről és a mobilitásban résztvevő tanulóról. A tanulási megállapodás pontosan meghatározza a külföldi szakmai gyakorlat teljes idejének kezdő és befejező dátumát. A külföldi tartózkodás alatt, az átláthatóság növelése érdekében, valamint, hogy a mobilitásban részt vevő tanuló számára kijelölt feladatok összhangban legyenek a már elsajátított kompetenciákkal, saját tudásszintjével és a képzési célokkal, ezért ezek rögzítésre kerülnek. Pontos leírják azt is, hogy a külföldi gyakorlaton mely ismeretek, készségek és kompetenciák kerülnek fejlesztésre.

Az elsajátított tudás, készség, kompetenciák értékelésének folyamata is megtalálható benne. Fontos tartalma még az elismerés és a validálás konkrét bemutatása. Mindezek hitelesítésére szolgálnak a tanuló, a küldő és a fogadó intézmény részéről az aláírások.

Példa a tanulási megállapodásra

A *békéscsabai Eötvös József Iskolaalapítvány Szakközépiskolája* az idegenforgalmi szakmenedzser kiutazó diákjaival köt tanulási megállapodást. Az iskola minden diákkal megkötöti a szerződést, mert fontosnak tartják, hogy minden fél megfelelően legyen tájékoztatva a kinti gyakorlat feltételeiről és az elérendő képzési célról. A diákok számára ez az első alkalom, amikor aláírnak egy szerződést. A szerződésben megfogalmazzák a diákoktól a külföldi gyakorlaton elvárt kompetenciákat. Itt szembesülnek vele igazán, hogy milyen feladataik lesznek, tájékoztatják ugyanakkor az ellenőrzés módjáról is. Hogy miben látják diákok és a munkaadók az új típusú tanulási megállapodás előnyét: *„Bízunk benne, hogy a tanulók még motiváltabbak lesznek, hiszen a munkaprogram alapján láthatják, hogy mire lesznek képesek egy-egy tanulási egység elsajátításával. A tanulási eredmény alapú munkaprogram számukra is kézzel foghatóbb, sőt a diákok így nemcsak a feladataikkal lesznek tisztában, hanem azzal is, hogy mit érhetnek el, ha ezeket a feladatokat végrehajtják. A munkaadók számára is segítséget jelenthet, hogy egyértelműen látják, mi az, amit a gyakornoknak tudnia kell a gyakorlat végén.”*

A *túrkevei Ványai Ambrus Gimnázium, Informatikai és Közlekedésgépészeti Szakközépiskola* az ECVET-ASSET projektben kidolgozott a partnerekkel együtt, egy mintaként is szolgáló tanulási megállapodást is, melyet, azóta is használnak a Leonardo projektjeikhez. Ez a tanulási megállapodás különösen részletes. Az alábbiakat tartalmazza:

- a három illetékes fél adatait (küldő, fogadó, diák)
- a szakképző szolgáltatók kötelezettségeit
- a mobilitás helyét, időtartamát
- a tanuló kötelezettségvállalását
- mellékletek

Mellékletként csatolva vannak a következő dokumentumok:

- tanulási eredmények leírása
- mobilitás szervezéséről információk
- kulturális és nyelvi felkészítés részletei
- az értékelés folyamata, formája, felelősei
- adminisztratív szabályok, pénzügyi vonatkozások

Az iskola a projekt során kifejlesztett dokumentációt használja, mely az Európai Bizottság mintájánál is részletesebb. Az általuk alkalmazott együttműködési megállapodás már jól bevált. A korábbi projekt során sok energiát, munkát fektettek bele, sajátjuknak érzik, ezért nem tudják elképzelni, hogy ne ezeket használnák jelenleg is.

Tanulási eredmények és tanulási egységek (unitok)

A tanulási eredmények és tanulási egységek, angolul a *unitok*, pontosítják, hogy a tanuló a gyakorlat ideje alatt milyen tudásanyagot, ismeretanyagot fognak elsajátítani, milyen készségeik, képességeik fejlődnek, illetve milyen kompetenciával rendelkeznek majd a gyakorlat végére.

A nem ECVET jellegű mobilitások esetében az összeállított munkaprogram célja, hogy kapcsolódjon a szakmához. A rendelkezésre álló időtartamra szerveznek munkatevékenységet a diákok számára. A leírások általános feladatokat tartalmaznak az egész csoport számára, nem különbözteti meg a diákok egyedi tudásszintjét, felkészültségét. A kint tartózkodás alatt akár változhat is a munkatevékenység, ha a vállalkozó, a fogadó fél ennek szükségét érzi. Ezzel szemben az ECVET jellegű mobilitásoknál előre, személyenként rögzítettek a feladatok, melyek pontosan kapcsolódnak a tanuló egyéni szakmai képzéséhez, hiszen azok alapján lettek összeállítva, figyelembe véve a kiutazó diák eddig megszerzett tudását, készségeit és kompetenciáit.

A tanulás eredmények kialakításának több módszerét ismerjük³:

- *Holland példa:* Hollandiába leírják a szakképesítéseket tanulási eredményekben, majd ezeket a leírásokat küldik el a hollandok a másik országba, ahol megkeresik az adott ország szakképesítésével közös tanulási eredményeket, illetve azokat is, amelyek az adott országban nincsenek. A közös tanulási eredmények képezik a mobilitások alapját, ennek függvényében kerülnek kialakításra a tanulási egységek, a unitok.

³ NetECVET Workshop 4 *Definition and description of (units) of learning outcomes (Methodology & Tools)* rendezvényén elhangzott módszerek, Róma, 2012. október 29–30.

- *Finn példa:* Finnországban megkeresik a gyakorlati helyeket, munkahelyeket és felméri, hogy a gyakorlati helyen milyen feladatokat tudnak adni a tanulóknak, milyen tevékenységet tudnak elvégezni. Ezeket a feladatokat, tevékenységeket összehasonlítják a szakképesítés tantervében szereplőkkel és a tantervhez illeszkedő tartalmak alapján alakítják ki a mobilitási programot. A finnek tehát a munkafeladatokból kiindulva alakítják ki a tanulási eredményeket azok tanulási egységeit.
- *Angol példa:* Az angolok azt vizsgálják meg, hogy náluk melyek azok a tanulási eredmények, amelyek nem elsajátíthatók, de a tanulóknak szüksége van rá. A fogadó féltől tehát azt várják el, hogy olyan ismereteket adjon át, amit ők otthon nem tudnak biztosítani. Ezek alapján kerül összeállításra a tanulási egység.

Mielőtt a tanulási eredmények összeállításra kerülnének fontos tisztázni, milyen előképzettséggel rendelkeznek a gyakorlatra utazók. Fontos feltérképezni a kinti körülményeket, hogy milyen újabb ismereteket, készségeket tudnak elsajátítani a diákok vagy továbbfejleszteni a már meglévőket. A képzési rendszerhez való igazítás során át kell gondolni, hogy a kialakított tanulási egységet hogyan fogja tudni beszámítani a küldő intézmény a diák tanulási folyamatába. Hogyan értékeli őket? Milyen igazolást, bizonyítványt tudnak kiállítani erről?

Nagy előnyt jelent viszont a tanulási eredmények előzetes megállapításában az, hogy minden érintett már a kiutazás előtt látja, milyen feladatai lesznek, a diák mire lesz képes a gyakorlat elvégzése után. A feladatok, tevékenységek konkrétan le vannak írva, erre készül a munkahely, a diák, a feleket nem érik meglepetések.

Példa tanulási eredményekre, tanulási egységekre (unitokra)

Az *Eötvös József Iskolaalapítvány Szakközépiskolája* az idegenforgalmi szakmenedzserek szakmai gyakorlatára készített tanulási egység leírását.

A szakmai gyakorlat munkaprogramja illeszkedik az SZVK-ban megtalálható követelményekhez is. A 2413-06 Vendéglátó tevékenység operatív szervezése; 2415-06 Szálláshely szolgáltatás és rendezvényszervezés; 2358-06 Együttműködés a térségi turizmusban; 2657-06 Informatikai és gazdasági szakmai idegen nyelv használata modulok tartalmából került összeállításra. A koordinátor szerint az összeállítás legfontosabb szempontjai: *„Úgy kerültek ezek az SZVK követelmények a munkaprogramba, hogy végiggondoltuk, melyek azok a munkafolyamatok, amelyekkel egy hotelben gyakornokként a 13 hét alatt reálisan találkozhat a tanuló, és amelyekben gyakorlatot szerezhetsz. A munkaprogram kidolgozásánál figyelembe vettük a vendéglátó ismeretek és a szállodaismeret tantárgy tantervét, valamint a belföldi szakmai gyakorlat tematikáját. Számba vettük azokat a készségeket, amelyekkel a tanulóknak rendelkeznie kell ahhoz, hogy sikeresen gyakorolhassák szakmájukat és megfelelő színvonalon ellássák feladatukat egy szállodában. Az eredményalapú munkaprogram tervezetét email-ben elküldtük a külföldi partnernek, aki azt jóváhagyta.”*

A fent leírtak a korábban ismertetett finn mintára adnak gyakorlati példát: a finnek eljárása alapján készült a tanulási eredmény, hiszen éppen abból indult ki az iskola, hogy a kinti körülmények között, mely munkafolyamatokat tudják megtanulni majd a diákok.

A *Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakközépiskola* már a pályázatához készített ács és kőműves tanulóik számára tudás-készség-kompetencia jellemzőkkel leírt munkaprogramot. A programból egyértelműen kitűnik, hogy pontosan milyen munkafolyamatokat fognak majd a gyakorlat során végezni. Már a kiutazás előtt a német partner írásban nyilatkozott, hogy mely, a magyar oktatási rendszerben megtalálható moduloknak megfelelő gyakorlatot tud biztosítani. A német féllel telefonon egyeztetette az iskola, hogy a szakképesítéshez milyen modulok tartoznak, melyek lesznek megvalósíthatóak a mobilitás során. Az érintett modulok 6248-11 Falazás, vakolás; 6249-11 Beton és vasbeton szerkezetek; 6237-11 Ácsszerkezetek. Ezután alakították ki a modulokhoz

illeszkedő tanulási egységeket. A küldő intézmény a gyakorlatra való felkészítésként már egy egyhetes elméleti oktatást szervez a diákok számára, hogy a munkaprogramban szereplő gyakorlat elméleti alapjait megteremtse, illetve megerősítse. A kiutazó diákokat különböző osztályokból választják ki, ezért cél az elméleti alapok összehangolása. A tanulási eredmény teljessé ezzel az elméleti alapozással válik.

Ebben az esetben a hollandok mintájára készültek el a tanulási eredmények: azaz a közös részeket egyeztetették, hogy a magyar vizsgakövetelményekből ők mit tudnak teljesíteni, tehát ami náluk is megvan.

Az *Athéné Idegenforgalmi, Informatikai és Üzletemberképző Szakközépiskola* utazási ügyintézők, és idegenforgalmi szakmenedzserek nyolc hetes mobilitási programját valósítja meg Leonardo támogatással. Az iskola a pályázatban megfogalmazta, hogy áttekinti azokat a tanegységeket, amelyeket a külföldi gyakorlatba bevon, és amelyeket érintően a külföldi gyakorlat speciális lehetőségeket kínál a diákok készségeinek fejlesztésére. Az iskola előzetesen megfogalmazza, hogy a diákoknak milyen területeket kell a szállodai munkában megismerniük, például két hetet az étteremben felszolgálni, másik két hetet a recepción (ott kommunikálni a hotelben megforduló vendégekkel), vagy a szobaasszonyi teendőket végezni.

Saját értékelésük szerint a kiutazó diákoknak az úgynevezett rotációs munkaszervezés keretében több szállodai terület megismerésére volt lehetőségük, mint a hazai szállodákban gyakorlatot végző társaiknak. Ennek pozitív hatását a tanárok a diákok későbbi, már hazai iskolai és szakmai teljesítményében is érzékelték. Saját megfogalmazásuk szerint a kulcselem számukra az átjárhatóság biztosítása, és az, hogy mennyire fejleszthetők ilyen módon a diákok ismeretei, azaz milyen plusz tudást kapnak a diákok a mobilitás keretében.

Vagyis itt, bár csak nagyobb tanulási egységek azonosítására került sor, az angol modellt tartották szem előtt: azon kompetenciákat helyezték előtérbe, amiket itthon nem vagy nem feltétlenül tud elsajátítani a diák, de szükséges a munkavégzéshez.

A *Kossuth Lajos Két Tanítási Nyelvű Műszaki Szakközépiskola* Repülőgép-szerelő és Repülőgép-műszerész szakmákat tanuló diákjait küldi Európa különböző országaiba szakmai gyakorlatra. Az iskola a pályázatához már tudás-készség-kompetencia jellemzőkkel írt munkaprogramot. Az ő helyzetük teljesen speciális, mivel a repülés területén megszerezhető szakképesítéseket uniós szinten már évekkel korábban egységesítették és egy mindenkire vonatkozó ismeretanyagot tettek kötelezővé. A PART 66, PART 145 és PART 147 néven, az Unió által rendeletekben rögzített szabványok szerint szervezik a képzéseket, mindenhol Európában. A 2012-es OKJ-hez készült Szakmai és Vizsgakövetelmények tartalmazzák ezeket a szabványokat.

Megállapítható tehát, hogy a repülés területéhez kapcsolódó szakképesítések esetében már korábban lezajlott egy egységesítési folyamat, így az ECVET eszközök használata ezen a területen sokkal egyszerűbb, mint más szakmák esetében. Ezen a területen szervezett képzések egyforma tartalommal bírnak, így nem okoz nehézséget a külföldi szakmai gyakorlatok megszervezése sem. Az angol nyelvtudás pedig elengedhetetlen, tehát a diákokkal szemben is nagyok az elvárások, és csak az szerezhethet szakképesítést, aki ezt teljesíteni tudja. Amennyiben a diák egy műveletet megtanult, elsajátított a megfelelő környezetben, ennek teljesítését igazolja a képző. Fontos előírás, hogy csak akkor kaphat egy-egy tevékenységről igazolást, ha azt képes elvégezni. Ezen a területen csak kétféle minősítés létezik: megfelelt vagy nem felelt meg. Az így kialakításra került tanulási eredmények módszere egészen speciális, hiszen egyik csoportba sem sorolható be, köszönhető ez a nemzetközi elvárásoknak. Ezen szakma esetében – annak magas fokú nemzetközi sztenderdizálása miatt – egyeztetés nélkül is pontosan tudják, hogy nemzetközi szinten milyen elvárások vannak, mit is tartalmaz a tananyag.

Megállapítható tehát, hogy ennek az iskolának volt a legkönnyebb feladata, hiszen számukra a már korábban egységesített standardok eleve meghatározták a nemzetközi tanulási eredményeket, ettől nem is térhetnek el.

Az értékelés

Az értékelés célja, hogy annak eredményeképpen megtörténjen a mobilitás elismerése és beszámítása a tanuló tanulmányaiba. A projektek során nagyon fontos a diákok teljesítményének és a szakmai gyakorlatnak az értékelése is. Ezzel a diák visszajelzést kap munkájának minőségéről, illetve az értékelés tükrözi a megvalósult gyakorlat minőségét is. A szempontok kialakításánál különböző lehetőségek vannak:

- *A küldő fél kialakítja a szempontrendszert és a fogadó fél azt elfogadva, e szerint értékeli, minősíti. Ez az eset már feltételez egy kialakult bizalmat a fogadó fél részéről.*
- *A küldő és a fogadó fél közösen alakítják ki az értékelés szempontjait, hogy mindkét fél érdekei érvényesüljenek. A közös megegyezés a legfontosabb ebben az esetben, figyelnek, hogy egyik fél érdeke se sérüljön.*
- *A fogadó félnek van saját szempontrendszere, a küldő elfogadja azt. A küldő fél megbízik a fogadó fél értékelési rendszerében, szempontjaiban.*
- *Nemzetközi minősítő rendszer van az adott szakterületen, mindenkinek el kell fogadnia a már kialakult standardokat.*

Az értékelésnél különféle módokat használnak a fogadó partnerek. Több helyen került sor szempontrendszer kialakítására, mások inkább a munkához való hozzáállást értékelik. Van olyan gyakorlati hely ahol az adott ország külföldi munkavállalói számára kialakított nyelvvizsgálóval értékelik a diákok nyelvtudását. Az értékelés külföldön történik, hiszen ott zajlik a gyakorlat is. Az értékelés mindig írásban történik, a küldő intézmény kér írásos dokumentumot arról, hogy a diák hogyan dolgozott kint, milyen volt a teljesítménye, motivált volt-e, sikerült-e teljesítenie az elvárásokat. Az értékelés elfogadásával kerül beszámításra a kinti teljesítmény, azt a diáknak nem kell megismételnie még egyszer – így tudnak időt és energiát spórolni mind a diákok, mind az értékelést elfogadó intézmény dolgozói, tanárai, és ezzel kiszűrhetők a redundanciák a rendszerben.

Példák az értékelésekre

Az Eötvös József Iskolaalapítvány Szakközépiskolája az Idegenforgalmi szakmenedzserek szakmai gyakorlatára készített egy egységes értékelő lapot, melyet minden diájkuk esetében kitölt a külföldi partner. A gyakorlatot végző diákok esetében a szempontok: szakmai ismeretek, önállóság, megbízhatóság, felelősségérzet, kommunikációs képesség, szorgalom.

A projekt koordinátora a következő információkat adta az értékelés kialakításáról:

„Ezeket mi állítottuk össze, a külföldi partner pedig jóváhagyta. Ugyanezt a minősítő lapot (magyar nyelven) használjuk a belföldi szakmai gyakorlatok értékelésére. Az összeállítás során próbáltuk figyelembe venni, hogy a gyakorlati képzés eredményeként nemcsak a szigorúan vett szakmai készségek, hanem egyéb területek, emberi tulajdonságok is fejlődnek, melyek fejlődése nagy szerepet játszik az egyén későbbi boldogulása szempontjából, ezért célszerű ezeket is értékelni.”

Az értékelés azon esetére láthatunk itt példát, hogy a küldő fél szempontjait a fogadó fél elfogadja, tehát teljesen megbízik a másik intézményben.

A Putnoki Serényi Béla Gimnázium, Mezőgazdasági Szakközépiskola és Kollégium is készített értékelő lapokat. Az értékelő lapokat az iskola állította össze és a kinti munkáltatók elfogadták azokat, tehát ők teljesen megbíznak a küldő félben. A kinti gyakorlat után minden munkaadó kitölti a nála gyakorlatot teljesítő diákra

vonatkozóan az értékelő lapot. Az értékelés a gyakorlat ideje alatt nyújtott teljesítmény értékelését jelenti, nem kérnek külön vizsgát a gyakorlat végén. A legfontosabb kérdések, hogy milyen erősségek, gyengeségek jellemzik a diákokat. Az értékelő lapon összeállításra került egy táblázat a különböző kompetenciák öt fokozatú minősítésével, pl. munkához való hozzáállás, nyelvi kompetenciák – szóbeliség, hallás, írásbeli kifejezőkészség, gyakorlathoz használt kifejezések – pontosság, szorgalom, kollégákkal való kapcsolat.

A *Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakközépiskola* által összeállított szempontsor a szakmai kompetenciák értékelését jelenti. A kompetenciák megnyilvánulását értékelik, hogy jelenleg már mennyire erősen érzékelhető a tanuló munkájában pl. a tervrajz alkalmazása, alaprajz kiserkesztése szakmai kompetencia, mennyire sajátította el és tudja alkalmazni ezeket az ismereteket saját munkájában. A munkafolyamatok megfigyelésével értékelik a diákok munkáját. Az értékelési szempontokat a németek állították össze, nekik több szempontsoruk van. Ezt a magyar fél rendelkezésére bocsajtották, a küldő féllel egyeztetve választották ki az adott mobilitáshoz kapcsolódó értékelési szempontsort, de azokon a magyar iskola semmit nem változtatott.

Ebben az esetben a fogadó fél szempontsorát fogadta el a küldő fél, teljesen megbízva abban.

Az *Athéné Idegenforgalmi, Informatikai és Üzletemberképző Szakközépiskola* utazási ügyintézők, és idegenforgalmi szakmenedzserek nyolc hetes mobilitási programját valósítja meg Leonardo támogatással. A program végén a gyakorlólhely részéről 1,5-2 oldalnyi írásos értékelést adnak minden diákról. Ehhez formai előírások, űrlap, vagy definiált kérdéskörök nincsenek. Jellemzik a diákok, munkához való viszonyát, nyelvtudásának fejlődését, és leírják, hogy milyen területre/munkakörre tudták elhelyezni. Ha például nem elégséges a diák nyelvtudása, akkor a recepció helyett több időt tölt a szoba előkészítéssel. A jellemzést, értékelést a diák is láthatja, annak tartalma nem „titkos”.

Mivel a szakmai gyakorlatra osztályzatot kell adni, a kinti értékelés ebben segít, sőt gyakorlatilag ez az osztályzás alapja. Az alapvető kritérium, hogy megvan-e az előírt óraszám. Tartalmilag az iskola lényegében átveszi a gyakorlólhely által adott értékelést.

A szakmai gyakorlatról részletes dokumentáció készül, amit meg is kell őrizni, mert a végbizonyítványba is bekerül – de ez már a következő témára ad példát.

Mobilitások beszámításának lehetőségei

A validáció kifejezés az ECVET rendszer értelmezésében az elért tanulási eredmények érvényesítését jelöli, azaz azt a folyamatot, amikor megerősítésre kerül, hogy a tanuló által elért és a fogadó országban értékelt tanulási eredmények megfelelnek azoknak az elemeknek, amik egy *unit*-ban vagy képesítésben követelményként megfogalmazódtak.

A tanulási eredmények elismerése (*recognition*) kifejezés pedig a tanúsítás hivatalos lépését jelenti, amikor az elért tanulási eredményt vagy unitot egy adott képesítés odaítélésével fogadják el.

Az ECVET elemeken belül, a tanulási eredmények és azok egységeinek kialakítása, meghatározása mellett talán ez a másik nehezebb elem. Mivel az elismerés és a validáció attól függ, hogy az adott országban milyen szabályok vannak érvényben a képesítések kiadását illetően, és hogy maguk a szakmai képzést végzők jogosultak-e elismerni a külföldön értékelt tanulási eredményeket, vagy van-e arra lehetőség, hogy fokozatosan, elemenként gyűjtsék az érintettek a tanulási eredmények meglétének igazolását. Ezen a ponton kiderült, hogy az ECVET eszközök összeütközésbe kerülhetnek egy-egy adott országban érvényes jogi szabályozással. Ez a helyzet akkor, ha egy ország szakképzési rendszerében például csak egy átfogó záróvizsga keretében adható ki

a képzés. Ez a helyzet a magyar szakképzésben is. Az ilyen nemzeti rendszerek nem teszik lehetővé részegységek elismerését, és a külföldi tanulmányok értékelésével vizsgaegységek kiváltását, azok alóli mentesülést. Arra azonban van mód, hogy a mobilitás teljes egészében beépüljön a képzési programba, és a tanuló egyéni tanulási útvonalának szerves része legyen. Ez már összeegyeztethető a külföldön szerzett és ott értékelt tudás elfogadásával. Ez a helyzet például a külföldön szervezett nyári szakmai gyakorlatok esetében.

Példa a mobilitások beszámítására

Az Athéné Idegenforgalmi, Informatikai és Üzletemberképző Szakközépiskolánál több éve működik az a rutin, hogy a kötelező szakmai gyakorlatot, ha azt valaki külföldön végzi, teljes mértékben beszámítják, azaz elfogadják a hazai szakmai gyakorlattal egyenértékű teljesítésként. Ez teljes egészében az iskola hatásköre, ezért nem vet fel problémát, és nem függ más szereplőktől.

Ez egy általános eljárás a mobilitást megvalósító intézményeknél. Vagyis a gyakorlat beszámítását általában minden küldő fél megteszi – ECVET-től függetlenül. A kérdés azonban az, hogy mennyire határozzák meg tudatosan a mobilitás alatt elsajátított kompetenciákat, illetve azonosítják-e azoknak a tananyagban elfoglalt helyét, így kiszűrve a párhuzamosságokat, a majd többszöri értékelést, számonkérést.

Sokszor már célirányosan készítik el az intézmények a pályázatot, hogy az előírásoknak megfelelően tudjon gyakorlatot teljesíteni a kiutazó diák. Ezt teszi az *Eötvös József Iskolaalapítvány Szakközépiskolája* is. Az idegenforgalmi szakmenedzserek szakmai gyakorlatát tudják a pályázat segítségével külföldön megoldani. A tanulók teljesítik az SZVK-ban meghatározott 360 órás szakmai gyakorlatot. A kinti gyakorlat óraszámja ennél még magasabb is, 440 órát dolgoznak. Odafigyeltek arra is, hogy több területet is megtanuljon a kiutazó diák. A kinti gyakorlat során a diák a szálloda földszinti és emeleti munkaköreit érintő feladatokat egyaránt végez, illetve a vendéglátó értékesítés területén is szerez gyakorlatot. A teljesített gyakorlatot beszámítják mint szakmai gyakorlatot. A szakmai gyakorlaton részt vett diákok esetében több tantárgy jegyének kialakításakor is figyelembe veszik teljesítményüket, a koordinátor információja alapján az alábbiak szerint:

- *„Az angol gyakorlati jegy megállapításakor a belföldi felkészítőn elért nyelvi eredmény (kimeneti vizsga), a külföldi felkészítés eredménye (Student progress report) és a munkahelyek értékelésénél a kommunikációs készséget értékelő rész (Assessment sheet – communication skills) egyaránt beszámításra kerül. Ez adja a diákok félévi gyakorlati jegyét.*
- *A vendéglátó ismeret és szállodavezetés és gazdálkodás tantárgy jegyének megállapításakor a szaktanárok figyelembe veszik a munkahelyek által kitöltött minősítő lapok eredményét (Assessment sheet), ez részjegyként kerül beszámításra.*
- *Viselkedéskultúra tárgyból a belföldi felkészítő egy részét, a kulturális-pszichológiai felkészítés eredményét ismerjük el gyakorlati jegyként, ami egyben a féléves jegyet is jelenti.*
- *Ügyviteli ismeretek tantárgyból a motivációs levélről és a szakmai önéletrajz írásáról szóló anyagrészt ismerjük el a felkészítőn elkészített szakmai önéletrajz és motivációs levél alapján, ez egy részjegynek számít a tantárgy értékelésénél.”*

A Hefele Menyhért Építő és Faipari Szakközépiskola ács és kőműves diákjai esetében a szakmai gyakorlat óraszámába beszámítja a kinti gyakorlatot. Érdemjegyet is kapnak a teljesítményükre, amit a kinti értékelés alapján elfogad az iskola, ez egy részjegynek számít a gyakorlat esetében. Szakmai idegen nyelvből, szakrajzból és megmunkálás tantárgyakból kerül sor itthon, már a hazautazás után, felmérésre. Ezt a felmérést a kompetenciák fejlődése szempontjából az itthoni tanárok végzik, célja, hogy kimutatható legyen mennyit fejlődött a diák a kinti gyakorlat során. A felmérés során kapnak érdemjegyet a fenti szaktárgyakhoz tantárgyanként a

diákok. Az iskola fontosnak tartja annak mérését, hogy mennyire volt sikeres a gyakorlat, ezért végzi a hazautazás utáni kompetenciafejlődés felmérését. Diákjaik beszámolót is készítenek a kinti tevékenységükről, melyet osztálytársaiknak és iskolatársaiknak tartanak, felhasználva ezt a következő mobilitás motivációjára.

A *Putnoki Serényi Béla Mezőgazdasági Szakközépiskola* gyakorlatot teljesítő diákjainak is elismeri a kinti munkatevékenységet mint szakmai gyakorlatot. A gyakorlati jegyükbe és a szakmai elméleti tantárgyak közül azokhoz kerülnek beszámításra, melyet a kinti gyakorlat érint. A munkáltatók értékelése alapján kapnak egy érdemjegyet. A kint tartózkodó szaktanár is értékeli a diákokat a szakmai gyakorlaton nyújtott teljesítményeikért, és ad egy érdemjegyet. Továbbá a munkanaplóban leírtak alapján is értékelésre kerülnek egy érdemjeggyel a diákok. Így a három részértékelésből kerül egy gyakorlati jegy kialakításra ahhoz a tantárgyhoz, amihez a gyakorlat kapcsolódik. Itt ez különböző lehet, mivel nem mindenki azonos területen dolgozik. A részeredmények azonos súllyal számítanak az értékelés során. Itt tehát látható, hogy az iskola elfogadja a kinti partnerek értékelését, de ehhez egyéb tényezőket is társít még, és így alakítja ki a végső érdemjegyet. A példa mutatja, a bizalom kezd kialakulni, de még nem teljes körű – fontosnak tartják, hogy az ő tanáruk véleménye is számítson, és a diák egyéb teljesítménye is értékelésre kerüljön, az így kialakult jegyet számítják be.

AZ ECVET HOZZÁADOTT ÉRTÉKE A MOBILITÁSOKBAN

A Tót Éva által készített első tanulmány fókuszált az első körös kísérleti projektek eredményeinek összegzésére. Azon nemzetközi kísérleti projektek résztvevői végül öt pontban összegezték, hogy mi az a hozzáadott érték, ami miatt érdemes az ECVET-et alkalmazni – ezek a megállapítások, bár ilyen szisztematikusan nem kerültek kigyűjtésre, de összhangban vannak a Palencsárné Kasza Mariann által készített második tanulmányban leírt koordinátori visszajelzésekkel:

- Mindenekelőtt az eszköz alkalmazása lehetővé tette, hogy világosan megfogalmazódjanak a konkrét mobilitási programok célkitűzései. A dokumentumok és a megállapodások elkészítése azt eredményezte, hogy mind a kiutazók, mind a képzőintézmények számára strukturáltabbá és tudatosabbá vált az egész tevékenység.
- A hazatérő diákok olyan tudást szereztek, amelyre otthoni tanáraik a továbbiakban építeni tudtak, így a mobilitás lényegében beépült az alapképzésbe. Emellett a tanulási eredmények használata és az értékelés gyakorlata hozzájárulhat a minőségmenedzsment tökéletesítéséhez is.
- Az ECVET hozzájárulhat a képzés individualizálásához. Az egyéni tanulási terv készítése során ugyanis meg kell fogalmazni a tanuló személyes szakmai előmenetelének tervét. Ha a tanuló külföldön ugyanazt tanulja, mint otthon maradt társai, és hazatérése után nem ismerik el a mobilitás alatt tanultakat (pl. azért, mert az otthoni képzési rendszer nem teszi lehetővé a részismerést), az leronthatja a tanulási motivációt. Ugyanakkor az otthoni „elismerésnek” más formája is lehetséges, mint a hivatalos beszámítás, ezt érdemes a tanároknak is szem előtt tartaniuk.
- Az ECVET lehetővé teszi a képesítések és a tanulók teljesítményének az összehasonlítását. Bár a tantervek nagyban különböznek, a tanulási eredmények nagy mértékben hasonlóak az egyes országokban. Az együttműködés során sokkal inkább a tanulási eredményekre helyeződik a hangsúly és kevésbé a tantervekre. A

„Az ECVET alkalmazása akárcsak a szakképző iskolák mobilitási gyakorlataira is rengeteg tervezést, valódi külföldi partnerkapcsolatokat igénylő többletmunkával jár. Ez gátat szab gyors terjedésének, ennek ellenére bizakodó vagyok. Úgy gondolom, elsősorban a szakképzési mobilitási pályázatokon keresztül közép-távon az ECVET cél- és eszköz-rendszere megtermékenyíti, átszövi a magyarországi szakképzés rendszerét.”

BÁNKI HORVÁTH MIHÁLY

mobilitási program tartalmának kialakításakor számba veszik a képzési tartalmak közötti hasonlóságokat. Ugyanakkor voltak olyan projektek, amelyek éppen azt keresték, hogyan lehetséges a hazai képzéstől eltérő új ismereteket megszerezni. Az ilyen mobilitás éppen a különbségekben rejlő előnyöket aknázza ki, és kezeli értékként.

- A projektekben résztvevők több esetben nagyon eltérő szakmai gyakorlati háttérrel rendelkeztek, mégis általános tapasztalat volt, hogy a programok kidolgozását megalapozó vitákban, a folyamatos kommunikáció során megteremtődött a bizalom a felek között, amelyet a részvétel egyik jelentős értékeként fogalmaztak meg.⁴

A TANULMÁNYOKBAN LEVONT KONKLÚZIÓK, TOVÁBBI FELADATOK

Megállapíthatjuk, hogy az ECVET elemeket használó intézmények a korábbi mobilitásaikba beépítették az előző programjaik tapasztalatát, jobba, gördülékenyebbé téve azokat. A megfelelő, a partnerek által jól definiált, a felek által vállalt kötelezettségek ismerete és teljesítése lehetővé teszi a mobilitások egyénre szabását és a minden fél meelégedettségével záruló mobilitások szervezését. A legfőbb pluszt a diákok tanulásában jelentkező pozitív irányú motiváltság, szakmájukba történő könnyebb elhelyezkedés (ittthon vagy külföldön), nyitottabbá válás, illetve szakmai, informatikai, szociális készségük és kompetenciáik növekedése jelenti.

A két tanulmány legfontosabb megállapításai:

- Az ECVET-et a strukturált, más tanulási környezetben megszerzett tanulási eredmények elismerésével záruló (vertikális vagy földrajzi) „érett” mobilitási programok eszközeként érdemes tekinteni. ECVET eszközöket alkalmazó mobilitási folyamat a maga teljes egészében egyik vizsgált projektben sem volt azonosítható és részleteiben elemezhető. Sok éves, bejáratott, és jól működő partneri kapcsolatok gazdagodtak egy-egy elemmel, illetve az ECVET eszközök egy részének alkalmazására tett kísérletek sajátos akadályok feltárását eredményezték.
- Általános tapasztalat, hogy az ECVET eszközök használatba vételéhez szükséges a mobilitási tapasztalat és a kiforrottnak nevezhető partnerségi kapcsolat. A mobilitási „szintek” 3-as 4-es fokozatán álló intézmények tekinthetők „ECVET késznek”. A példákban is az látszik, hogy főleg azok az iskolák alkalmazzák az ECVET eszközeit, amelyek már több éve bonyolítanak Leonardo mobilitási projekteket. A szakmai tapasztalatuk, gyakorlatuk alapján látják azokat a lehetőségeket, amelyeket a kezdő pályázók talán még nem.
- Az ECVET eszközökkel megvalósított mobilitásnak része a szakmai képzés (vagy egy részének) tanulási eredmények formájában történő leírása és a tanulási eredmények unitokba történő integrálása. Ez csak részben jelent új megközelítést a hazai szakképzésben, ahol a közelmúltban megtörtént a kompetencia alapú tervezés szemléletének és fogalomkészletének bevezetése.

A kialakított tanulási eredmények, tanulási egységek leírásai nagyon sokszínűek. A példák alapján úgy tűnik, van még tennivaló bőven ezen a területen. Megfigyelhető, hogy egy-egy tanulási egység még nem mindenhol a tudás-készség-kompetencia szemszögéből megvizsgálva készül el. Már megtalálhatóak az ECVET elemek, azonban a fogalmak használatával problémák vannak: nem mindenki számára ugyanazt jelenti a tudás-készség-kompetencia leírás. Szükség van ezek pontosítására és példák adására a pályázók körében. Az ECVET szakértői hálózatnak éppen ez az egyik kulcsfontosságú feladata, hogy a fogalmakat azonosítsa,

⁴ A fenti összegzés a következő kiadvány felhasználásával készült: We have tried ECVET:Lessons from the first generation of ECVET pilot projects Synthesis of results and project portraits, CEDEFOP, 2012. A kiadvány letölthető az ECVET hivatalos oldaláról: www.ecvet-projects.eu

példákat mutasson és minél szélesebb körbe eljuttassa a szükséges információkat a felhasználókhoz. Meg kell ismertetni a kompetencia és a tanulási eredmények használata közötti eltérést.

- Több iskolában teljes egészében elfogadják a kinti értékelést, de ez nem mindenhol jellemző. Van ahol a bizalomhiány miatt olyan egyéb értékelési szempontok kerülnek a folyamatba, hogy az még alakítható legyen, bebeszólása legyen a küldő intézménynek is. Itt valószínűleg a magyarországi hagyományok játszanak nagyobb szerepet. A pedagógusok sokszor egymás értékelését sem fogadják el, „nálam úgysem olyan jegyet kapott volna” szemlélet még mindig nagy szerepet játszik az értékelés során. Itt szükség van szemléletváltásra, illetve egy objektívebb értékelés kialakítására. Amennyiben ez az objektívebb értékelés megvalósul akkor a tanárok is jobban elfogadják a másoktól kapott értékelést, érdemjegyeket.
- A standard szakmánál könnyebb az ECVET elemeket alkalmazni, mivel itt már van egy nemzetközi mérce, nemzetközi követelményrendszer, Európa-szerte azonos elvárásokkal. Ebben az esetben már ehhez igazodnak a képzési rendszerek, így jobban értelmezhető, hogy mire képes a végzett tanuló, a diák mely ismereteket szerezte meg.
- A megújult magyar szakképzési rendszerben meghatározó szerepe van a komplex vizsgának, ez azonban nehezé, vagy akár teljesen lehetetlenné is teszi, hogy egy földrajzi mobilitási program keretében megszerzett kompetenciát elkülönülten értékeljenek, és úgy illesszék be az értékelési rendszerbe. A két értékelési megközelítés eltérése egyelőre gondot okoz. E tekintetben azonban nyilvánvalóan nem célszerű a komplex vizsgát az „ECVET kompatibilitás” megteremtése érdekében átalakítani.
- Éppen a komplex vizsga veti fel azt a kérdést, hogy vajon az alapképzésben kell-e használni az ECVET-et – noha mind a kísérleti projektek, mind pedig a hazai mobilitások a szakmai alapképzésben résztvevőkre koncentráltak.

Érdeemes azon elgondolkodni, hogy Magyarországon az ECVET eszközöket inkább a felnőttképzés területén tudjuk-e könnyebben alkalmazni. A Felnőttképzési törvény a felnőttképzők számára kötelezően előírja az előzetesen megszerzett tudás beszámítását. Ezen a területen képzést szervezők szembesülnek azzal, hogy a munkavállalók már megszerzett ismereteit ne akarják még egyszer átadni a számukra, természetesen kivételt képezhet ez akkor, ha már elavult ismeretekről van szó. A munkavállalók és a munkaadók számára is közös cél, hogy azokat az ismerteket sajátítsák el, amelyekre szükség van a munkájukhoz és csak annyi időtartamra kelljen nélkülözni őket, amennyi feltétlenül szükséges mindehhez.

Vagyis itt az az ellentmondás feszül, hogy a mobilitások jellemzően az alapképzésben valósulnak meg, ott indult el az ECVET elemek alkalmazása, de a hazai vonatkozó törvény bizonyos pontokon megálljt parancsol a résztvevőknek. A felnőttképzési törvény viszont tágabb kereteket biztosít az elismerés, beszámítás kérdéskörében – de a kísérletezésre teret adó mobilitások minimális számban valósulnak meg ebben a célcsoportban.

„A jelenlegi törvényi szabályozás nem a beszámíthatóság támogatása mellett áll, hanem az egyre nehezedő felmentést támogatja inkább. Az ECVET jövője több tényezős, de főleg a szakpolitikusok által képviselt irányvonalaktól függ szerintem. Legyünk optimisták, remélem, hogy a társadalom tagjainak egyre nagyobb részéről merül fel az ECVET iránti igény és akkor valóban lesz jövője hazánkban is.”

PALENCSÁRNÉ KASZA MARIANN

„A legnagyobb kihívás a jelenlegi törvényi keretek között, komplex szakmai vizsga, határozott kimeneti követelmények és ezek szigorú dokumentációja mellett, a külföldön szerzett tudást elfogadása, elismerése, beszámítása.”

ROZMÁN ÉVA

„Elengedhetetlennek látom, hogy az ECVET-et a jelenleginél jobban a magunk, a saját rendszerünk képére szabjuk (ahogy ezt teszik más országok is). Ez jelenti a saját intézményi sajátosságok, és szabályozások figyelembe vételét, és az ECVET magyar nyelvezetének kialakítását, használatba vételét.

Ez olyan téma, amivel csak lassan lehet haladni. Magától nem megy, szükség van és lesz is olyan támogató, képzést, tanácsadást nyújtó programokra, projektekre, amelyek újabb szereplők bevonását teszik lehetővé, és olyan szereplőkre is, akik meggyőződésből és ezért meggyőzően képviselik azt, ami az ECVET megoldásokban értékes – a mobilitásnak a képzésbe történő átgondolt és minőségi integrálását.” TÓT ÉVA

„Az új szakképzési törvény és az új OKJ szakmák vizsgáinak még csak a közelébe kerültünk, nincsenek tapasztalataink. Nem látjuk – a valószínűleg szakmánként különböző – rugalmasságát, rugalmatlanságát. Én hiszek benne, hogy a szakképző iskola vezetői, diákjai érdekeit szem előtt tartva keresni fogják a lehetőségeket, hogy az informális és nem formális tanulás által illetve a gyakorlati munka során szerzett gyakorlati tapasztalatokat, képességeket beépíthessék az iskola szakmai programjába, ezzel is motiválva a fiatalokat.” ROZMÁN ÉVA

A fenti példák az bizonyítják, hogy azok a képzők, akik már rendelkeznek információval az ECVET eszközökről, elkezdték azok használatát vagy éppen a megvalósításon dolgoznak. Az eszközök a külföldi partnerekkel együtt kerülnek kialakításra. Más országban működő partner intézmények számára is újak ezek az eszközök. Ők is most tanulják ezeket a folyamatokat, nem feltétlenül rendelkeznek több információval, konkrét gyakorlattal, mint az itthoni intézmények. Megállapíthatjuk tehát, hogy a folyamat nálunk is elkezdődött, nem vagyunk lemaradva a többi európai országhoz képest.

Az is egyértelmű, hogy a Nemzeti ECVET szakértői hálózatra még sok munka vár. Azonban bizakodásra ad okot, hogy az ECVET eszközöket ismerők és értők száma egyre bővül, mind hazai, mind pedig európai szinten szaporodnak azok a példák, amelyek megoldási lehetőséget kínálnak az oktatási rendszer egészére nézve.

*Tót Éva és Palencsárné Kasza Mariann tanulmányai alapján
a fejezetet szerkesztette: BALLA ÁGNES*

IV. A hazai ECVET

Szakértői Hálózat tagjai

Dr. Bánki Horváth Mihály jogász, történelem tanár, régész, közoktatási vezető. A *Vállalkozók és Munkáltatók Országos Szövetségének* szakképzési koordinátora, a *KLIK 025031 Kiskunfélegyházi Középfiskola, Szakiskola, Speciális Szakiskola és Kollégium* felnőttképzési intézményegység-vezetője, a *Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat* tagja.

Bogdány Zoltán pedagógusként kezdte pályáját, majd oktatáskutatóként, oktatási szakértőként dolgozott. Az *Oktatási Minisztériumban* miniszteri főtanácsadóként részt vett a fontosabb szakképzési és felnőttképzési jogszabályok előkészítésében, valamint kurátorként segítette a Tempus Közalapítvány munkáját. Jelenleg saját cégét, a *Mondolat Iroda Tanácsadó és Szolgáltató Kft.*-t vezeti, mely az elmúlt években számos projektet, illetve kutatást bonyolított le a szakképzés, a felnőttképzés és a felsőoktatás területén. Fő szakmai profilja a minőségirányítás, a projektmenedzsment és a stratégiai tanácsadás.

Bruckner László a *Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szak- és Felnőttképzési Igazgatóságának Fejlesztési Főosztályát* vezeti 2011-től. A főosztály feladatai közé tartozik az OKJ szerinti iskolai rendszerű szakképzés és felnőttképzés jogi és dokumentációs rendszerének fejlesztése, a *Nemzeti Referencia Központ* működtetése, pedagógus-továbbképzések és konferenciák szervezése, valamint szakképzési tankönyvek kiadása és forgalmazása, továbbá kiemelt európai uniós forrású és nemzeti projektek szakmai irányítása, melyekhez szorosan kapcsolódnak az ECVET fejlesztések.

Pályája korábbi szakaszában gyógypedagógiai tanárként, majd 10 évig igazgató-helyettesként foglalkozott szakképzésével, és eközben szakértőként szakképzés-fejlesztési, valamint foglalkozási rehabilitációs területen működött, s emellett 2004–2012 között oktatott az ELTE BCGYK szakirányú képzéseiben.

Dr. Farkas Éva mestertanár, a *Szegedi Tudományegyetem Juhász Gyula Pedagógusképző Kar Felnőttképzési Intézet* egyetemi docense. 15 éve dolgozik a szak- és felnőttképzés különböző területein, szakmai tevékenysége sokrétű. 2002 óta a felnőttképzés ágazati irányításáért felelős minisztérium felnőttképzési szakértője, 2004 és 2010 között részt vett a szakképzés tartalmi és szerkezeti átalakításának valamennyi munkafázisában. Az *Andragógiai Szakbizottság* elnöke, a *Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat* tagja. 2013 januárjától mint kulcsszakértő vesz részt a Magyar Képesítési Keretrendszer kialakításában. Kutatási területe a felnőttképzés működési jellemzőinek rendszerszerű vizsgálata. Kutatási tevékenysége Bolyai János Kutatási Ösztöndíjjal támogatott.

Feczko Tímea a Miskolci Egyetemen végzett 2005-ben közgazdászként. 2008-tól a *Szabolcs-Szatmár-Bereg Megyei Kereskedelmi és Iparkamara Szakképzési Osztályán* dolgozott szakképzési referensként. 2011-től a *Magyar Kereskedelmi és Iparkamara Oktatási és Képzési Igazgatóságán* a gyakorlati képzőhelyek minőségbiztosításának és a mesterképzés koordinációjának területein érintett, melyekből a mesterképzéssel kapcsolatos fejlesztések feladat körét látja el.

Karvázy Eszter angol szakon szerzett diplomát az ELTE Bölcsészettudományi Karán, majd emberi erőforrás menedzsment szakon végzett a Budapesti Közgazdaságtudományi Egyetemen. Pályáját gimnáziumi angol tanítással kezdte, 2003-tól pedig a *Nemzeti Szakképzési Intézetben* a nemzetközi osztály vezetője. Jelenleg a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szak- és Felnőttképzési Igazgatósága alatt a *Nemzeti Referencia és Koordinálópont* vezetője, amely az Europass bizonyítvány-kiegészítő rendszerét, az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) és az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Keretrendszer (EQAVET) referenciapontjait működteti. Az Europass bizonyítvány-kiegészítő on-line rendszere Európában egyedülálló módon segít a Magyarországon megszerzett szakképesítés külföldi

elismertetésében. A referenciapontok feladata a már meglévő anyagok disszeminációja, a hazai és a nemzetközi szakmai törekvések átláthatóvá tétele.

Kiemelt feladatai a szakképzéshez kapcsolódó nemzetközi tevékenységek és európai uniós szakképzési projektek koordinálása, a Szak- és Felnőttképzési Igazgatóság szakképzés-fejlesztési projektjeiben pedig projektirányító feladatok ellátása.

Részt vett az Európai Képesítési Keretrendszer témájában az Oktatási és Kulturális Minisztérium felkérésére az Európai Bizottság előkészítő bizottságának munkájában, tagja az Europass nemzetközi munkacsoportjának, ECVET hazai szakértői hálózatának és az EQAVET referenciapont nemzetközi hálózatának.

Lux Zsófia a Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem Külkereskedelmi Szakán szerzett diplomát. 1993-tól 2011-ig dolgozott különböző minisztériumok szakképzésért felelős főosztályán. Felelőse volt a szakképzési szakterület európai uniós és egyéb nemzetközi kapcsolatainak, az uniós magyar előnség szakképzési programjainak. Tagja volt több uniós munkacsoportnak, többek között 2003–2011-ig az Európai Bizottság ECVET munkacsoportjának. 2012 óta független szakképzési szakértő.

Mártonfi György az oktatási tárca háttérintézetében, az *Országos Közoktatási Intézet (OFI) Kutatási, Elemzési és Értékelési Központjában (KKEK)* dolgozik. 1981 óta foglalkozik szakképzéskutatással. Fő érdeklődési területei a szakképzés-politika, a nemzeti szakképzési rendszerek és intézmények változásai és fejlődése. Néhány fontosabb téma, amelyben kutatásokat végzett az elmúlt években: a tankötelezettség változásai, a korai iskolaelhagyás, a képzési kínálat és kereslet összehangolása. Több alkalommal értékelte a magyarországi Leonardo programot.

Palencsárné Kasza Marianna közgazdász tanár vendéglátóipari szakirányban, illetve német nyelv és irodalom szakos tanári diplomával rendelkezik, jelenleg pedagógus szakvizsgájára készül. Évek óta gyakorló tanárként dolgozik a Szent Lőrinc Vendéglátó és Idegenforgalmi Szakközépiskolában, több tanulója szép eredményeket ért el országos SZKTV és OSZTV versenyeken. Szakképzési szakértőként vállalt munkát a *Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szakképzési – és Felnőttképzési Igazgatóságánál* és a *Magyar Kereskedelmi és Iparkamaránál*. Az elmúlt években több alkalommal vett részt a szakképzés fejlesztési feladataiban, Európai Unió által támogatott projektekben. Oktatás területét érintő pályázatokat is bírál.

Pink Edit jogász, jelenleg a *Közigazgatási és Igazságügyi Hivatal EU Programirodájának* vezetője. A 2004–2006 között a *Szakiskolai Fejlesztési Programot* vezette, majd *Humánerőforrás Programok Irányító Hatóság* szak- és felnőttképzésért felelős témafelelős tanácsadójaként részt vett az Új Magyarország Fejlesztési Terv és az ahhoz kapcsolódó tervezési dokumentumok kidolgozásában.

Rozmán Éva matematika-fizika-informatika szakos középiskolai tanár, közgazdász, közoktatási vezető. A debreceni Kossuth Lajos Tudomány Egyetemen, a Miskolci Közgazdasági Egyetemen és a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetemen szerzett diplomát. 1990-ben kezdte tanári pályafutását az egeri *Andrássy György Katolikus Közgazdasági Középiskolában*, 2010-től ennek az intézménynek igazgatója. Országos Középiskolai Tanulmányi Versenyen tanítványai által elért helyezéseieért 2008-ban elnyerte a Graphisoft Alapítvány „A magyar matematika oktatásért” díjat. Közoktatási szakértőként és a kétszintű érettségi lebonyolításában KH megbízottként segíti Heves Megye Kormányhivatalának munkáját. Az Egri Főegyházmegye által fenntartott szakképző intézmények Szakképzési Kollégiumának vezetője. A megyei szakképzési stratégia kidolgozásába részt vesz. Több sikeres TÁMOP és TIOP valamint európai uniós pályázat megírója, projekt koordinátora. *Európai Üzleti Érettségi Vizsga* tananyagának kidolgozójának egyike. Intézménye több sikeres mobilitási projekt megvalósítója, mobilitási tanúsítvány tulajdonosa.

Soós László a Budapesti Műszaki Egyetem Villamosmérnöki Karán szerzett diplomát. 1993-tól dolgozik különböző minisztériumok szakképzéssel kapcsolatos feladatokat ellátó főosztályain. Az *Országos Képzési Jegyzék (OKJ)* létrehozásától kezdve vesz részt annak fejlesztési, korszerűsítési folyamataiban és hosszú ideje dolgozik az OKJ-ban szereplő szakképesítések szakmai vizsgáztatásával összefüggő feladatkörökben. Jelenleg a *Nemzetgazdasági Minisztérium Szakképzési és Felnőttképzési Főosztályának* munkatársa.

Szebeni Kinga jelenleg a *Nemzeti Munkaügyi Hivatal* munkatársa. Pályáját felnőttképzési programok lebonyolításában való részvétellel kezdte civil szervezeteknél, majd a *Tempus Közalapítvány* szakképzési csoportjában folytatta az innovációs tananyagfejlesztő projektek koordinátoraként. 2007-ben került az akkori *Szociális és Munkaügyi Minisztérium Felnőttképzési és Szakképzési Főosztályára*, ahol elsődlegesen az európai uniós együttműködésből származó feladatokkal foglalkozott. 2009–2011 között a *Felnőttképzési Akkreditációs Testület* tagja volt. 2012 óta dolgozik az NMH-ban, ahol a TÁMOP 2.2.1-12 kiemelt projekt a Magyar Képesítési Keretrendszer szak- és felnőttképzési elemének fejlesztéseieért felel.

Tót Éva (PhD) szociológus, tanuláskutató. Történelem francia szakos tanárként, majd szociológia szakon végzett az ELTE Bölcsészettudományi karán. Több évtizeden át dolgozott oktatáskutatóként, felnőttképzési, szakképzési, munkaerő-piaci témájú kutatási projektekben működött közre. Saját kutatási területe az iskolarendszeren kívüli képzés, később az informális tanulás és annak elismertetése. Jelenleg független szakértőként fejlesztési projektekben vesz részt (legutóbb a TÁMOP 4.1.3. projekt validációs rendszerfejlesztéssel foglalkozó munkálataiban). Rendszeresen készít elemzéseket hazai és nemzetközi szervezetek számára.

Balla Ágnes 2005 óta dolgozik a *Tempus Közalapítványnál*. Először az Europass dokumentumokkal foglalkozott, majd onnan tért át a szakképzési mobilitási pályázatok koordinálására 2006-ban. A Leonardo programból finanszírozott mobilitási programok mellett 2008-tól az EGT/Norvég Alap támogatásával megvalósult mobilitási program koordinátora volt.

2010-től a *Szakképzési és Felnőttoktatási Csoport* vezetője, amely csoport a Leonardo és Grundtvig programok hazai megvalósításáért felel, évi kb. 8 millió eurós támogatási keretet oszt szét és ellenőriz. Továbbá a csoport munkáját képezi az Egész életen át tartó tanulás ezen két programjának megvalósítása és uniós képviselete mellett más nemzetközi együttműködések (Új készségek az új munkahe-lyekért, Munka alapú tanulás tematikus kooperáció) és szakértői hálózatok (Nemzeti ECVET szakértői hálózat, Tanácsadó Bizottságok) működtetése.

Lukács Julianna 2009 óta dolgozik a *Tempus Közalapítványnál* mint Leonardo Mobilitási programkoordinátor. Azt megelőzően közel húsz évig a közoktatásban és a szakképzésben dolgozott angol-magyar szakos középiskolai tanárként és Leonardo mobilitási, Comenius iskolai együttműködések valamint EGT/ Norvég alap támogatásával létrejött mobilitási projektek pályázatiírója és koordinátoraként. 2011-től a Nemzetgazdasági Minisztérium delegálta az Európai Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) uniós felhasználói csoportjába, ebben a minőségében a Cedefop jelentések megírásában vállalt aktív szerepet a Nemzeti Munkaügyi Hivatal Szakképzési és Felnőttképzési Igazgatóságával együttműködve. 2012-től a Nemzeti ECVET szakértői hálózat munkájának koordinációjában vesz részt. 2011–13 között a Nemzeti Irodák tematikus együttműködésében (NetECVET) képviselte a Tempus Közalapítvány szak- képzési és felnőttoktatási csoportját.

Nagy Zsófia a *Tempus Közalapítvány* Szakképzési és Felnőttoktatási csoportjának koordinátora, ahol eleinte a Leonardo da Vinci mobilitási projektek támogatása mellett az Europass mobilitási igazolvánnyal foglalkozott, valamint 2009 és 2011 között a Szakiskolai Mobilitási programot bonyolította le. Jelenleg a szakképzési mobilitás mellett a Nemzeti ECVET Szakértői Hálózat munkájában vesz rész. A színjárák biztosítása végett tagja az Europass Mobilitási igazolvánnyal foglalkozó nemzetközi munkacsoportnak.

Könyvtár

Felhasznált irodalom

KÖNYVTÁR

- **A Tempus Közalapítvány magazinjában megjelent cikkek:**

LUKÁCS JULIANNA: *A munkavállalók rugalmas biztonságra vágnak* (Pályázati Pavilon, 2012. ősz)

LUKÁCS JULIANNA: *Minőségi mobilitás a szakképzésben = ECVET szemlélet* (Pályázati Pavilon, 2012. tavasz)

ROZMÁN ÉVA: *A fejlődés szintjei a mobilitásban* (Pályázati Pavilon, 2013. tavasz)

-
- ADAM adatbázis: www.adam-europe.eu
  - ECVET Community of Practices: <http://e2-community.ecvet-team.eu>
  - ECVET Nemzeti Koordináló pont honlapja: <http://ecvet.nive.hu>
  - Az ECVET útmutató és segédanyagok: www.ecvet-toolkit.eu
  - Európa 2020 Stratégia: http://ec.europa.eu/europe2020/index_hu.htm
  - Európai Szemeszter:
http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen/country-specific-recommendations/index_hu.htm
  - NetECVET projekt: <http://netecvet.com>
  - Támop projekt honlapja: www.kepzesbenajovo.hu
  - Az Európai Parlament és a Tanács Ajánlása (2009. június 18.) az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) létrehozásáról (2009/C 155/02)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2009:155:0011:0018:HU:PDF>
  - A Tanács Ajánlása (2012. december 20.) a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről (2012/C 398/01)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2012:398:0001:0005:HU:PDF>
  - A Tanács következtetései a tanulási célú mobilitás referenciaértékéről (2011/C 372/08)
<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2011:372:0031:0035:HU:PDF>
  - Tempus Közalapítvány ECVET oldala: www.tka.hu » *Pályázatok* » *Egész életen át tartó tanulás* » *Leonardo da Vinci* » *ECVET*
  - TÓT ÉVA – BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS – SZEGEDI ESZTER: *Az egész életen át tartó tanulást támogató eszközrendszer* (TKA honlapján elérhető)

FELHASZNÁLT IRODALOM

- BALLA ÁGNES: *Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer* (megjelent a Szak- és Felnőttképzés című folyóiratban)
- BÁNKI HORVÁTH MIHÁLY: *A VOSZ részvétele az Európai Szakoktatási és Szakképzési Kreditrendszer (ECVET) magyarországi kialakításában*
- PALENCSÁRNÉ KASZA MARIANN: *Hazai Leonardo mobilitási projektek ECVET elemeinek vizsgálata és jó példák gyűjtése* (letölthető a TKA ECVET aloldaláról)
- SZEBENI KINGA: *Útjelentés a „National Implementation of ECVET: Challenges and solutions” konferenciáról*
- *A Tanács Ajánlása (2012. december 20.) a nem formális és az informális tanulás eredményeinek érvényesítéséről* (2012/C 398/01)
- TÓT ÉVA: *Az Európai Szakképzési és Szakoktatási Kreditrendszer (ECVET) Magyarországon, a hazai és külföldi projektek fényében* (letölthető a TKA ECVET aloldaláról)
- TÓT ÉVA – BORBÉLY-PECZE TIBOR BORS – SZEGEDI ESZTER: *Az egész életen át tartó tanulást támogató eszközrendszer*

TEMPUS KOZALAPITVANY

EMBERI ERŐFORRÁSOK
MINISZTERIUMA

Az egész életen
át tartó tanulás
programja